

ПОЛИТИКИ И ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 372
Субота, 14 фебруар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ДА ЛИ СЕ ОДЕЛО СВИ-ФА, ГОСПО-ДАРИМА?

ОДЕЛО ЈЕ ДИВНО... ДА, МАНИТЕ СЕ ПРЕТВАРАЊА, ДАНИТРА!

ВИ ЗНАТЕ ДА СМО МИ ОВДЕ ЗАРОБЛЕ-НИЦИ... А ИПАК ПО-КУШАВАТЕ ДА И ДА ЈЕ ИГРАТЕ ТУ ГЛУПУ КОМЕ-ДИЈУ!

ЗАРОБЛЕНИЦИ? КОМЕДИЈУ? НЕ РАЗУМЕМ! ЈА САМ ТУ САМО ДА ВАС СЛУЖИМ ДОК ОВДЕ БОРА-ВИТЕ...

А ЗАТИМ — ТАКО ЈЕ НА-ПИСАНО У КЊИЗИ ИНКАЛ — МОЈА ПРИ-ВИЛЕГИЈА БИМЕ ДА ПРА-ТИМ БОГОВЕ У ГОРЊЕ РЕГИОНЕ... КАО НЕВЕСТА МЛАДОГ, ЛЕПОГ БОГА!

АКО ЗАИСТА ВЕРУЈЕТЕ ДА СМО БОГОВИ, ПОГЛЕДАЈТЕ БОЈЕ НА ТЕЛЕВИ-ЗОР, ДАНИТРА!

ИСТИНУ О ФЛАШОВОМ ОТКРИЊУ БАТИСКАФА И ЊИХОВОМ СПУШТАЊУ У АТЛАНТИДУ ДАНИ-ТРА ЈЕ ВИДЕЛА НА ТЕЛЕСКРИНУ...

ВИДЕЛИ СТЕ, ДАНИТРА! МИ СМО ОБИЧНИ ЈУДИ... НИКАКВИ БОГОВИ!

ОНДА МОЈ БРАТ ЛАЖЕ! ВИ ЧИСТЕ ДОШЛИ ДА МЕ ПОВЕДЕТЕ КАО СВОЈУ НЕВЕСТУ!

МОЈ ЖИВОТНИ САЊ... ДА ОДЕМ У ОНАЈ СВЕТ ГОРЕ... НИКАД СЕ НЕ-ЋЕ ОСТВА-РИТИ!

ВИ МОЖЕТЕ, ОТИЊИ ОДАВДЕ... С НАМА!

ХОКЕТЕ ДА КА-УЖЕТЕ... АКО ВАМ ПОМОГНЕМ ДА ПОВЕГНЕТЕ... ВИ ЋЕТЕ МЕ ПОВЕСТИ СА СОВОМ?

ДА... АЛИ НЕ ОДМАХ, ДАНИТРА! РЕЧИ КУ ВАМ КАД БУДЕ ВРЕМЕ!

ЧЕКАЈУ, ФЛАШЕ ГОРДОНЕ! САД МО-РАМ ДА ИДЕМ!

ПОВЕРАВАМ ВАМ БРИГУ ОКО ДЕЈА, ДАНИТРА!

ПА, ЗАРКОВЕ! ДОБИЛИ СМО ЈЕДНОГ СА-ВЕЗНИКА!

СУДЕЊИ ПО ТОМЕ КАКО ТЕ ГЛЕДА, ОНА ЈЕ НЕШТО ВИ-ШЕ ОД ОБИЧНОГ СА-ВЕЗНИКА... АЛИ ВРЕ-МЕ ЈЕ ДА СЕ ОДЕНЕ-МО ЗА ГОЗБУ!

ЗА, БОГОВЕ ГОРЊИХ РЕГИОНА" ПРИРЕЂЕНА ЈЕ НЕВИЂЕНА ГОЗБА...

ВАША СЕСТРА ДАНИТРА ИЗВРШНА ЈЕ ИГРАЦИЈА!

АХ... СВИЊА ВАМ СЕ? ДОБРО ЈЕТО... КАД ОБА-ВИТЕ СВОЈУ МИСИЈУ МОЖДА ЋЕМО ЧИТАВО БОГАТСТВО МОЊИ ДА ЗАДРЖИМО У ПО-РОДИЧНИМ РУ-КАМА, А?

НАСТАВИЊЕ СЕ

У овом броју:

- ИЗ СЛОВЕНСКЕ МИТОЛОГИЈЕ
- ТРИ НАЈУЗВУДЉИ-ВИЈА МЕСЕЦА и „миљаду“ дрвених занимљивости
- СТРИПОВИ: Биш челик, Паја, Ми-ка, Флаш Гордон, Бим и Бум, Успавана ле-потница, Попај и Седан патуљак

Из словенске

ПРЕМА СТАРИМ И НОВИМ ИЗВОРИМА

МИТОЛОГИЈЕ

И ОНЕ СУ имале ЈУБИЛЕЈ...

Словени верују да постоји један бог, који производи гром и који је једини господар вазноне; они му жртвују стоку и друге свакодневне жртве.

Ово је написао Прокопије из Цезарије, византиски писац VI века.

Из других извора, нарочито руских, знамо да је бог грома код старих Словена био Перун. Њиме су се закљивали као најмоћнијим божанством, призивајући га да својим громом казни све преступнике. Примитивним људима гром је изгледао страшна и не докучива сила и пошто је удао у различита места, они су у овоме незнању природних сила веровали да њиме управља неко више биће, бог. Пошто су се грома највише плашили, јер се од њега не може побећи, онда је и бог његов покровитељ — сматран најмоћнијим код свих народа.

Када су византиски мисионари почели међу Словенима да проповедају нову веру, нашли су се на мучи како да искорене веровање у Перуна. Сетили су се да постоји један пророк који такође има везе са небом и громом, па су убедили Словене да је њихов Перун исто што и свети Илија. Пошто је између руског кнеза Игора и посланика византиског цара био закључен један уговор, у X веку, требало је, по ондашњем обичају, да се обе стране зајакну. Многобожачки руски главари закљивали су се Перуну, пред његовим кипом, а покрштени светим Илијом, у оближњој цркви.

Перуну је био посвећен храст, јер је било примећено да гром чешиће удара у ово дрво него у остала. Зато су и Перунова светиштва обично била у храстовим шумама или у близини неког великог храста. Светиштва су била ограђена и у њих су имали приступа само свештеници и они који су долазили да принесу жртву. Непријатељ, тј. сваки странац, није се смео ни приближити овоме месту, а они којима је претила смртна опасност били су сигурни за своје животе ако би се склонили ту. То је било право азил, а оно је строго поштовано. У част Перуну, у светишту је горела вечна ватра ложена храстовим дрветом.

Многи сачувани трагови неки јасни а неки изгледали, поред писаних историјских података, говоре о важности овог старог словенског бога. Међу овим траговима су имена неких места и лица, разна веровања, као и поштовање

храста, нарочито код Срба, којима је он служио као заштити од његовог гнева.

Световид

Поред Перуна, као врховни бог старих Словена помиње се и Световид. Његов главни храм био је на острву Рујну, у Балтичком Мору. Германски хроничар Хелмолд каже: „Међу многобројним словенским боговима господари Световид. Његова су прорицања најзавеснија. Други богови су поред њега тек полубогови. Да би му се указала нарочита пошта, приносе му, по обичају, сваке године на жртву по једног хришћанина“.

Сачуван је и доста опширан опис Световидовог храма на Рујну, од данског историчара Самса Граматика, који је изгледа и лично био у војсци данског краља Валдемара, 1168, када је овај напао и разорио Аркону, главни град на Рујну. Храм је био веома леп, споља украшен обојеним дрворезом. Око храма налазила се двострука дрвена ограда прекривена заједничким кровом — са пролазом између. У храму се налазио велики идол, са четири врата и четири главе, две спреда и две позади, које су гледале на све четири стране света. У десној руци држао је метални рог, а у левој лук. И идол је био начињен од дрвета и то врло вешто. Крај њега чуван је огромни мач сребрне каније и бацка, затим седло, узде и неки други предмети. Испред храма чуван је и свети коњ Световидов, потпуно бео, о коме се старо нарочито свештеник. Словени су веровали да бог на овом коњу иде у рат против непријатеља.

Световид је, дакле, био бог рата, али и бог Сунца и прорицања. Као богу Сунца свечано су му приношене жртве једном у години, после жетве. Тога дана, пошто су обављени разни обреди, доношен је пред његов кип округло колач, велики као човек, преливено медом. Главни свештеник стао би иза колача и питао

окупљени народ да ли га види. У случају да добије одговор „да“, свештеник би изјавио жељу да догодине не буде тако. Колач је уствари био

жртва у плодовима земље, принета Сунцу, јер оно омогућује живот и биљкама и животињама, па и човеку. Колач је окургао зато што претставља Сунце, а преливено је медом, јер је он симбол светлости. Свештеникова жеља је молила богу да следеће године жетва буде обилнија, па и колач, који симболизује благостање, већи.

Прорицања су се односила у главном на жетву и на рат. У рог који је држао идол усуло би се вино, па се према томе колико се течност у њему смањила предвиђало да ли ће година бити плодна или оскудна. За прорицање исхода у рату служио је Световидов коњ испред храма постављен је троструки ред колача, два су била намештена косо, а врховима надоле. После молитава свештеник би повео коња да пређе преко ових колача. Сви су пазили да ли ће коњ преко ових закорачити десном или левом ногом. Ако закорачи десном — рат ће се срећно завршити, а ако левом — несрећно, те се зато одустаје од похода.

Да би преварили Словене, католички калуђери су им при чели како уместо Световида треба у молитавама да се обраћају светоме Виду. То је био мало познати светац, али им је сличност њихових имена корисно послужила у обмањивању лаковерног света.

Дажбог

У старим руским летописима говори се о Дажбогу, а другде се помиње да је он Сунце, син Сварога, бога неба. Као Дажбог он је био обожавањем нарочито код Срба, а усомне на њега још живе у народним причама и песмама.

Упоредна проучавања показују да је Да(ж)бог уствари Световид, и да је ово ново име само један од епитета Световидових. Реч Дажбог значи бог-далавац, а то је Сунце, односно Световид. Световид и Дажбог су, дакле исто божанство, али је оно код једних било обожавањем под је-

дним а код рутих под другим именом.

Многи подаци о Дабогу могу се добити и из српских народних умотворина. Тако сазнајемо, да је он замишљан као бог који носи Сунце и у правља његовим кретањем по небу, дању, док ноћу силази са Сунцем у доњи свет и светли мртвима, а сутрадан се опет појављује на небу. Зато је Дабог истовремено и бог Сунца и бог доњега света, бог живота и бог смрти.

Када је хришћанство почело да напада стару многобожачку веру, његов главни удар

био је управљен баш на Дабога, као врховнога бога, поглавито код Срба. Не само да је покушано да се из народне свести избрише сећање на њега, него и да се он идентификује са њаволом, симболом зла. Ово је унеколико и успело, јер је у народу остао појам о Даби или „хромом Даби“ као о њаволу, иако се сада не зна ко је то уствари био.

Велес или Волос

Сваки народ стварао је богове према својој потреби, а у томе су великог утицаја имале климатске промене и само земљиште, као и претежно занимање становништва. Словени су били од вајкада земљо-

Још о Месецу

Тамне и светле мрље на површини Месеца нашле су у народном веровању веома различита објашњења. У Европи и Америци кажу да тамне сенке на Месецу потсећају на згрбљеног човека. Машта источњака види у њима зеча у трку. Скандинавски сељаци верују да се у ведрини ноћи на светлом кругу пуног Месеца виде дечак и девојчица како између себе носе ведро за воду. Деча се зову Јуки и Бид, по нордиским речима „јака“ и „била“, које значе „ловне лати“ и „смањивати“. Свако од њих претстављено је по једном тамном мрљом која кад Месец расте изгледа као да се

деца пењу, а кад се Месец смањује као да падају. Тако је настала и дечја песмица о Јуки и Биду који се пењу уз једно брдо да захвате ведро воде. Али, Јуки је не стигао до врха пада повукавши за собом и Биду. Исту ту песмицу познају и енглеска деца само код њих дечак и девојчица зову се Цек и Цил.

Многи стари народи сматрали су Месец за божанство. Феничани, Хелелци, Грци и Египћани сврставали су га у ред богова и указивали му поштовање као и осталим божанствима. То још и данас чине неки заосталији народи Африке, Аустралије и Индонезије.

У француском и италијанском језику Месец је женског

РЕКОРД СПОРОСТИ

Често сви критикујемо спорост поште. Не само ми у Југославији већ и у читавом свету. Неко мање неко више оправдано. Али рекорд у тој спорости носи, бар засад, аустријска државна пошта која је пре неколико дана уручила писмо једном грађанину Инсбрука са налогом да плати двоструку таксу због недовољно налепљене марке. Писмо је било упућено из Беча још 1894 године и то на адресу његовог оца који је већ давно умро. Пошто је платио таксу отворио је писмо и тако дознао да је поштомале један пријатељ његовог оца који је такође умро још пре двадесетак година.

СВЕ МАЊЕ ПЛАВУША

Један медицински часопис који излази у Енглеској објавио је да се код њих број плавуша али правих, два године у години нагло смањује. Пре шездесет година, свако друго рођено женско дете било је плавокосо. Данас се на пет девојчица рађа само једна плавуша. Лекарима тврде да је до овог смањења броја правих плавуша дошло услед „општер побољшања животног стандарда, а нарочито исхране“, из чега би произашао закључак — да су „плави“ недовољно храњени.

АУТОПУТ испод Сан Бернарда

У Торину је основано друштво са задатком да обезбеди средства за прокопавање аутопута испод Сан Бернарда. Према прорачунима трошкови овог прокопавања овог тунела износили би близу 6,5 милијарди лира, али би се олакшао аутомобилски саобраћај из Италије и Швајцарске. Туристички саобраћај, а он је претежно моторни, веома би се проширио и то би било корисно за обе земље.

Тунел би био дуг близу шест километара. Са италијанске стране би полазио од места Сан Рема у долини Аосте, док би са швајцарске полазила тачка био Бург сен Пјер. Тунел би био подељен и то тако да би у другој трећини према Швајцарској, достигао своју највишу тачку. Одатле би се у оба смера тунел спуштао што би омогућило отицање воде.

Ради вентилације ваздуха на швајцарској страни би се подигле посебне централе које би у исто време давале и потребну светлост и загревале тунел.

Швајцарска би у овоме требало да учествује са 33,5 милиона швајцарских франака за пробијање тунела и са 6 милиона франака за изградњу пута.

Купус у вазама

Карфиол и црвени купус који се тако често појављују на нашим трпезама, гаје се у Јапани по кућама у скупоченим

посудама као украсно цвеће. Ниједном Јапанцу никад не би пало на памет да ове биљке стрпа у лонац, скува и поједи.

Нервозни, плетите чарапе!

Доктор Касон из Лајчестера, у Енглеској, пронашао је један необичан метод за лечење раних облика неурозе. Болесници не треба да се обраћају специјалисти-психија-

тру нити да узимају барбитурате. Потребно је само да набаве неколико штрингли вуне и пар добрих игала и да почну — да плету чарапе. Оздрављење је сигурно, сем у изузетним случајевима, како тврди др Касон.

сваком по буре МЕДА

Године 1915, недалеко од о-бала Ирске, једна немачка подморница потопила је велики енглески пароброд „Лузитанија“. У току наредних 25 година, покушано је више пута да се потопљени брод извуче на површину, али је све то било узалудно. Проблем је био у томе што су се припреми радови морали обавити на дубини од преко сто метара, а за то гњурци у својим меким гњурачким оделима нису били способни јер нису могли да издрже толики притисак. Метална, пак, гњурачка одела уопште нису погодна ма за какве подводне радове и употребљавају се само за осматрања. Тако би „Лузитанија“ и остала да лежи на дну да није било... пчелињег меда.

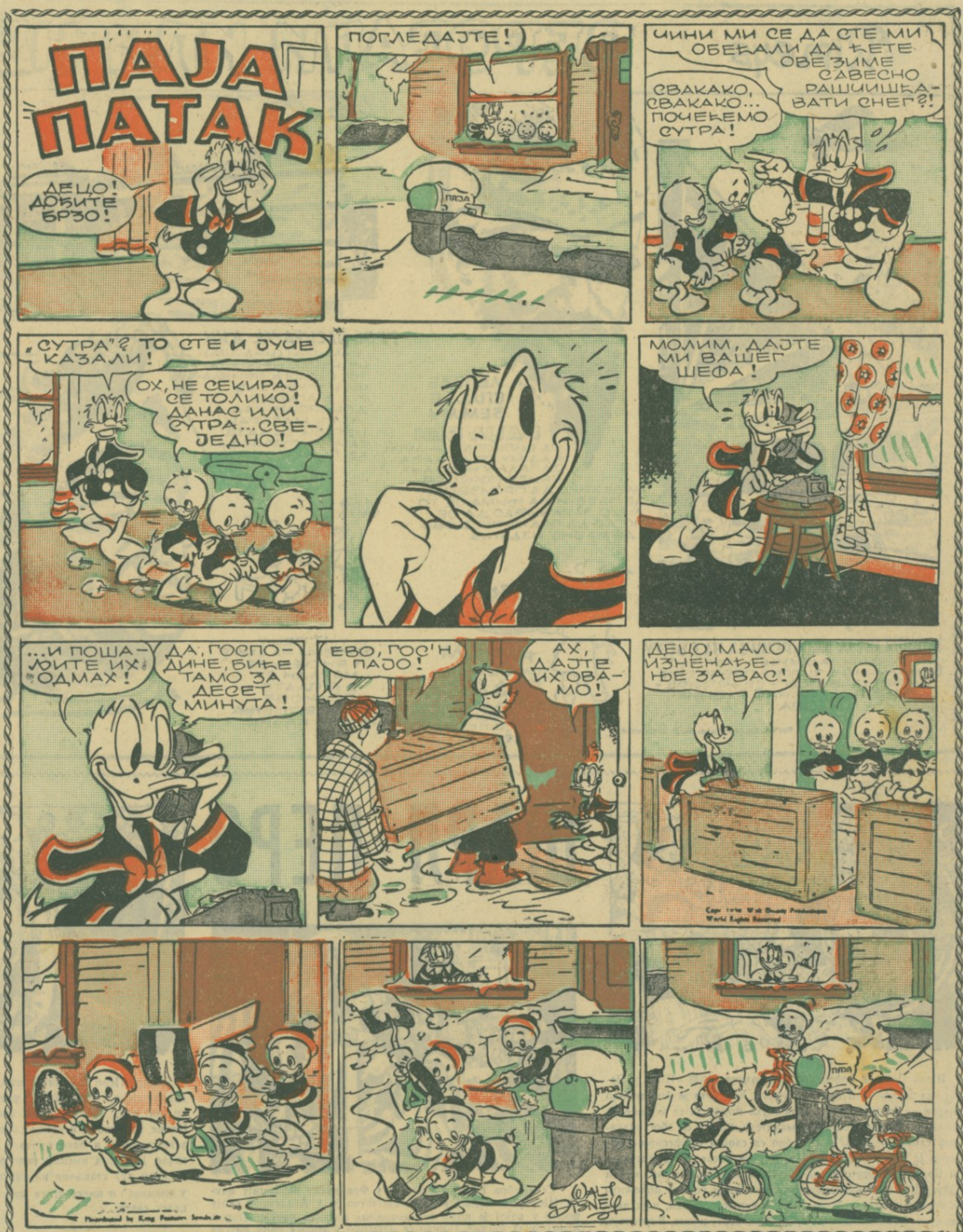
Још у стара времена људи су запазили да употреба меда изазива код човека већи прилив снаге, да га чини издржљивијим. И неко се сетио да то својство искористи и у овом случају. Наиме, једну екипу најпрекаљенијих и најискуснијих гњурца подвргли су нарочитом режиму: читаво пола године хранили су их ме дом, свакодневно повећавајући дозу. Последњих дана сваки од њих је добијао по 700 грама меда. Тако је сваки за тих шест месеци појео по 90 килограма или читаво буре меда. Али, захваљујући томе, гњурци су успели да у меким гњурачким оделима обаве све припремне радове неопходне за извлачење потонулог брода на површину.

симфонија у шуми

Ако у багремовој шуми у Африци ветар донесе до вас дрхтаве звуке флаута, не бојте се, није то халуцинација. Али, узалуд ћете тражити свирача; нећете га наћи ни међу птицама, ни међу животињама или инсектима. Загледајте пажљиво багремову грану. Међу неким, перастим листовима штрче тврди трнови. Они су као попрскани малим отворима: — то је дело буба — црвоточана. Лави ветар пролази кроз кривудаве ходнике и „свира“ на овој флаути. Багремово дрво се због тога у Африци и зове — флаутино. Кад се ветар појачава, читава шума почиње да звучи као да свира прави оркестар.

У Судан, кажу географи, улазе два Нила: Бели из државе Уганде и Плави из Етиопије. И један и други извиру из језера — етиопски из језера Танае, угандски из језера Викторија. Тамо где се састају израстаје главни град Судана, Картум. У њему остаје Бар ел Абијад — Бели Нил, а даље не тече ни Бар ел Асрак — Плави Нил. Из главног града Судана полази само један велики Нил. Због Нила, које су песме испевали и Црнац и Арапин, у Судану се долазили многи туђини. Суданци су често морали давати и живеће за вољени Нил.

Становништво Судана, смештеног између Црвеног Мора, Белогорског Конга, Француске Екваторијалне Африке, Етиопије, Либије и Египта, није се национално оформило, а ни расно ни верски није уједињено. У северном делу оно је семитске расе, арапског типа и углавном муслиманске вере; у јужном живе људи хемитске

СУДАН — земља кроз коју протичу три НИЛА

од својих господара и основао династију келива. Мухамед је 1820 године послао уз Нил, у Судан, војну експедицију која је дошла до ушћа Белог и Плавог Нила. И ту, у Картуму постављен је гувернер. У том, првом периоду египатске окупације Судан је представљао војнички подвлашћену територију. Нгу су експлоатисали египатске паше — односили злато из Судана и доводили у Египат приу робље. Трајало је то дуго година. А онда је вођ и учитељ једне секте Мухамед Ахмед, организовао 1881 године побуну у Судану, потукао египатску војску и прогласио се поглаваром. Побуна је, међутим, после три године угушена. У Нилу су кренуле нове колонизационе трупе. Египат је потпао под британску власт. За гувернера у Судану је постављен Енглец.

Од доласка британских трупа у Египат, Велика Британија је показивала све веће интересовање за Судан. Оценила је да је он стратемски врло значајан: граничи се најпре с Црвеним Морем, а оно је главна веза са Индијом. Француска је била близу: на суседној обали Екваторијалне Африке, одакле је почела да упућује истраживачке експедиције у Судан. Због овога је лорд Киченер 1896 године окупирао Судан и организовао један британско-египатски корпус за одржавање окупације. Три године касније, Британија је са Египтом закључила уговор о англо-египатском кондоминијуму у Судану. Тако је војну и цивилну власт вршио генерални гувернер, кога је постављао келив на предлог британске владе. Гувернер је увек био Енглец, а администрацију су вршили британски и египатски функционери. Тек после завршетка Другог светског рата уз помоћ Уједињених нација Судан је постао независан. Два Нила — Бар ел Абијад и Бар ел Асрак — отада теку кроз слободан Картум.

Подводни »лав«

Ако на плочини причвршћеној за акваријум прочитате „лав“, а иза стакла угледаете малу лепу, шарену рибу јарких боја не треба одмах да закључите — по среди је грешка. Јер, ова риба, која ретко достиже дужину већу од 20 сантиметара, претставља страх и трепет за читав подводни свет коралних спрудова Индијског Океана. Ова риба као да има хипноћку снагу. Наиме, друге рибе, по величини ништа мање од ње, често се укоче на месту кад је виде и без икаквог отпора дозвољавају да их она прогута. Што је најзанимљивије, риба лав се у таквим случајевима чак и не труди да се приближи својој жртви. Просто рашири шкрге, отвара што више може своју беззубу чељуст и, створивши на тај начин јако струјање воде, увлачи у уста своју жртву. Човек би помислио да и она сама, према општем закону равнотеже у природи, пада као жртва већих становника мора. Али, не! Њена оштра леђна пераја, чије су боље луне отрова, чине је готово непобедивом. Тај отров није за човека смртоносан, али и замина велике и болне отоке. Због тога рибари кад набу „лава“ у својој мрежи, извлаче га из ње с највећом предострожношћу и уништавају.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

НАЈЧУДНИЈА РАСКРСНИЦА НА СВЕТУ
У БЛИЗИНИ ДА ФРАНСА (САМЕРИЦИ)
5 РАЗЛИЧИТИХ ТИПОВА ПРЕВОЗНИХ
СРЕДСТАВА МОГУ СЕ ИСТОВРЕ-
МЕНО ВИДЕТИ НА 5 РАЗНИХ
НИВОА

Copyright 1958, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

**ЛЕПЕЗЕ
СПАСЛЕ
ЗЕМЉУ**

РАЈА БЕН

ОД ВИОНОРА У ИНДИЈИ,
КАД МУ ЈЕ ДРЖАВА
ЗАПАДА У НОВЧАЈУ
КРИЗУ, ПОЧЕО ЈЕ
НАВЕЛИКО ДА ПРОИЗВОДИ
ЛЕПЕЗЕ И НА њИМА ЈЕ ТО-
ЛИКО ЗАРАЂИВАО ДА ЈЕ
МОГАО ДА ПОДМИРУЈЕ ДВЕ
ДРЖАВНЕ ИЗДАТКЕ

КУРКОМ

СА 4 БАТАКА
БИЛА ЈЕ ЈЕД-
НОМ ПОСЛУ-
ЖЕНА ЧОДНА
МАКОВСКИ ИЗ
ТЕЈЛОУ СЕНТРА
(САА)

ГРОБ НАСИРА-УД-ДИН

У АМНОРИ (ИНДИЈА)
ИЗ НЕКОГ НЕПОЗНА-
ТОГ РАЗЛОГА ПРИВЛА-
ЧИ ИЗГУБЕНЕ
МАГАРЦЕ
ДОМОРОЦИ, КАД
ИМ СЕ МАГАРАЦ
ИЗГУБИ, ОДЛАЗЕ
ТАМО СИГУРНИ ДА
АЕ ГА БРЗО НАЊИ

У 17 ВЕКУ
ОСУЂЕНИ НА СМРТ
У ЕНГЛЕСКОЈ
МОРАЛИ СУ
ДА ПЛАТЕ
ТРОШКОВЕ
ОКО ИЗВРШЕЊА
СМРТНЕ КАЗНЕ

**КУМ
ЊУЈОРКА**

**СЕР
РОБЕР
ХОЛМС**

(1622-1692)

ОСВОЈИО
ЈЕ ОД
ХОЛАНДЈАНА
НОВУ
НИЗОЗЕМ-
СКУ И
НОВИ
АМСТЕР-
ДАМ
И У ЧАСТ
ЊЕМСА
ВОЈВОДЕ,
ОД ЈОРКА
И КОЛОНИ-
ЈИ
И ГРАДУ
ДАО ЈЕ
ИМЕ
ЊУЈОРК
(АВГУСТ
1664)

Шарл Перо је рођен пре 330 година (1628—1703) у Паризу где је доживео и лепу старост. Као дете је био толико немирна да је после низа несташлука морао да се испише из гимназије. На филозофском факултету, пошто се због различитих схватања о науци сукобио са својим професором, напустио је редовно школовање. Али се после са својим другом Бореном заклео, испод једног дрвета у Луксембуршком парку, да ће као ванредни баџи за четири године положити све испите на факултету, што су и учинили. Учећи, њих двојица су у часовима одмора преводили Тертулијана, Виргилија, Хорација и Тацита. Превео је и пародирао стихове Шесте књиге Енеиде, а за тај рукопис је његов брат израдио врло духовите илустрације у тушу.

Две оде, које је Перо написао, привукле су пажњу великог француског државника Колбера. Овај га је узео у државну службу, па је тако имао прилике да се среће с разним уметницима и да им чини услуге. Убрзо је постао члан Мале академије у којој су се писали текстови за потребе двора. Касније се она претворила у Академију за књижевност.

ШАРЛ ПЕРО

Септембра 1671 примљен је у Француску академију наука. Шеснаест година касније прочитао је у Академији своју поему у којој је први пут начинио разлику између старих и модерних писаца. Пошто се изјаснио у корист ових других постао је предмет жестоких напада у општој свађи која се око тога изродила.

КАО ТВРЂАВА...

Познати банкар јерменског порекла Гулбекијан, који живи у Лондону, свој раскошни стан на тргу Гикадили претворио је у праву тврђаву у коју нико споља не може да продре. Алармини уређаји и посебне браве онемогућавају приступ непозванима. Стан је овако осигуран због тога што су лопови неколико пута покушали да покраду овог богатша. Месечна станарина износи 300.000 динара.

ДРАГА УСПОМЕНА

Пре две године, 31-огодишњи машиниста Колин Ивнс из Брисбена, отац четворо деце, купио је за 30 фунти полован аутомобил „Випет“, модел 1927. Хтео је да га преправи па га је расклопио. Кад је распорио јастуке седишта нашао је у њима 17.000 аустралиских фунти. Пријавио је налаз властима, али му је новац досуђен тек сад, пошто се прави сопственик није јавио. „Купићу нов ауто, али ћу „Випет“ чувати као драгоцену успомену догод живим“? — каже задовољно Ивнс, који је читаве две године стрепео да га срећа не мимоиђе.

КАКО ЈЕ ПУНЧ ДОБИО ИМЕ

Уобичајено пиће за дочек Нове године у многим земљама је пунч. Име му потиче од речи „панча“, што на санскритском језику значи „пет“. Пунч се зато и прави од пет састојака: воде (или чаја), арака, рума, лимуновог сока и шећера.

Шарл Перо је много писао, али се данас сматра као најзначајније од свега што је урадио једна мала књига о којој ни он сам, свакако, није имао толико високо мишљење. Наиме, сакупио је и уредио збирку прича, које су можда столећима мајке и баке причале својим најмлађима. Књигу је издао 1687 под именом свог сина Пероа д'Арманкура. Тако су први пут стављене на хартију бајке „Пепељуга“, „Мачак у чизмама“ и многе друге које су отада постале својина деце целог света.

У зиму 1680, док се једне светле ноћи шетао околином Париза, угледао је стари замак Исн. Тада му је синула мисао да напише „Трнову ружицу“. Многе Пероове бајке познате су милионима деце, а веома мало њих ана ко их је прикупио или написао. Било је нечег судбинског и за њега самог у оној поеми у којој је рекао да се „стари“ морају жртвовати младима („модернима“). Јер је и сам при крају живота био готово заборављен. Смрт га је затекла пре но што је прославио свој 75-ти рођендан. На његовом погребу посмртни говор је одржао велики француски мислилац Даламбер.

растопљен восак и држали у њему све док се восак није стврднуо. Затим су од сунђера отсекали један дуг и узан комад, завукли у отвор ране и оставили га тако преко ножи. Кад се од топлоте тела восак отопио, сунђер се раширио и повећао отвор.

Сутрадан је Гарибалдијев лични лекар Базиле стајао спреман да увуче хируршке клеште у тако проширен отвор. Али, за тренутак је застао и пружио инструмент — а заједно с њим и славу коју би неминујно стекао — Фердинанду Занетију, свом ста-

ЧУВАЈТЕ ВОЂЕ

Четврту „дивизију“ у Првом крсташком походу сачињавало је 200.000 преступника који су били пуштени из затвора и тамница једино под условом да учествују у „светом походу“. Пљачкајући, они су прешли свој пут кроз Европу и направили једну од највећих пустоши у историји. За вође су изабрали јарца и гуску.

Сваке секунде дете

Федерални биро за евиденцију прираштаја становништва у САД објавио је да се сваке седме секунде роди по једно дете у Америци. Тако је повећање њиховог становништва за последњих десет година било 49 милиона.

3 НАЈУЗБУДЉИВИЈА МЕСЕЦА...

Најузбудљивија три месеца у историји медицине почела су одавно, пре готово сто година, на једном бојном пољу на југу Италије. За време једне ратне чарке Ђузепе Гарибалди, велики борац за слободу своје земље, био је рањен у чланак десне ноге.

Њања професионалне дужности, трећи у нади да ће стећи славу, јер слава је заиста чекала онога ко буде успео да помогне Гарибалдију и учини да се он што пре врати својим четима.

И тако је почела драма постављања дијагнозе. По шест и више часова дневно лекари су испитивали Гарибалдијев чланак. Куцкати су по њему, пресли га, гњечили. Рану су ширили и у њу завлачили сонду. Жучно су расправљали да ли се у отеченој и загађеној рани налази оловни метак или не. Драгоцено време је промицало, а они нису могли да се сложе у мишљењу и донесу одлуку о начину лечења.

Гарибалди је мирно подносио ове бесконачне и болне прегледе. Његово стрпљење било је заиста безгранично. За то време гомилали су се поклони које су његови приврженици наменили оном лекару који га буде излечио.

Хемиске анализе секрета из све теже ране, које су стално вршили најпознатији хемичари Италије, нису могле да утврде прагове олова. Један од хирурга завукао је дубоко у рану жицу везану другим крајем за галванометар. Али, ни тај болни преглед није успео да открије присуство метала у ноzi.

Огист Нелатон вратио се у Париз да би тамо начинио специјалну сонду од сребра и непеченог порцелана на коју је сматрао да ће привући оловне честице. Тај необични инструмент послао је у Ита-

лију, Ђузепу Базилеу, Гарибалдијевом војном лекару. Овај је, најпажљивије што је то било могуће, завукао дубоко у рану и исто је тако пажљиво извадио.

Професор Паоло Тасинари, један од најчувенијих хемичара тога времена, лично је извршио анализу честица задржаних на Нелатонову сонду. Загонетка је најзад била решена: у рани се налазио метак. Нелатон, чији је углед у свету већ био огроман, постао је за Италијане право божанство.

Метак постоји и треба га извадити. Међутим, како да отворе болну рану која се за три месеца ужасно загладила. Опет нов проблем. Срећом њега су решили прилично брзо, и то на веома промисљив начин. Узели су један сунђер, чврсто га стегли, замочили у

ријем колеги и најпризнатијем хирургу Италије.

За свега неколико секунди Занети је извадио велики оловни метак који је толико дуго лежао у ноzi Ђузепе Гарибалдија и, симболички речено, у срцима свих оних који су са стрепњом очекивали вести о стању здравља великог бораца за слободу.

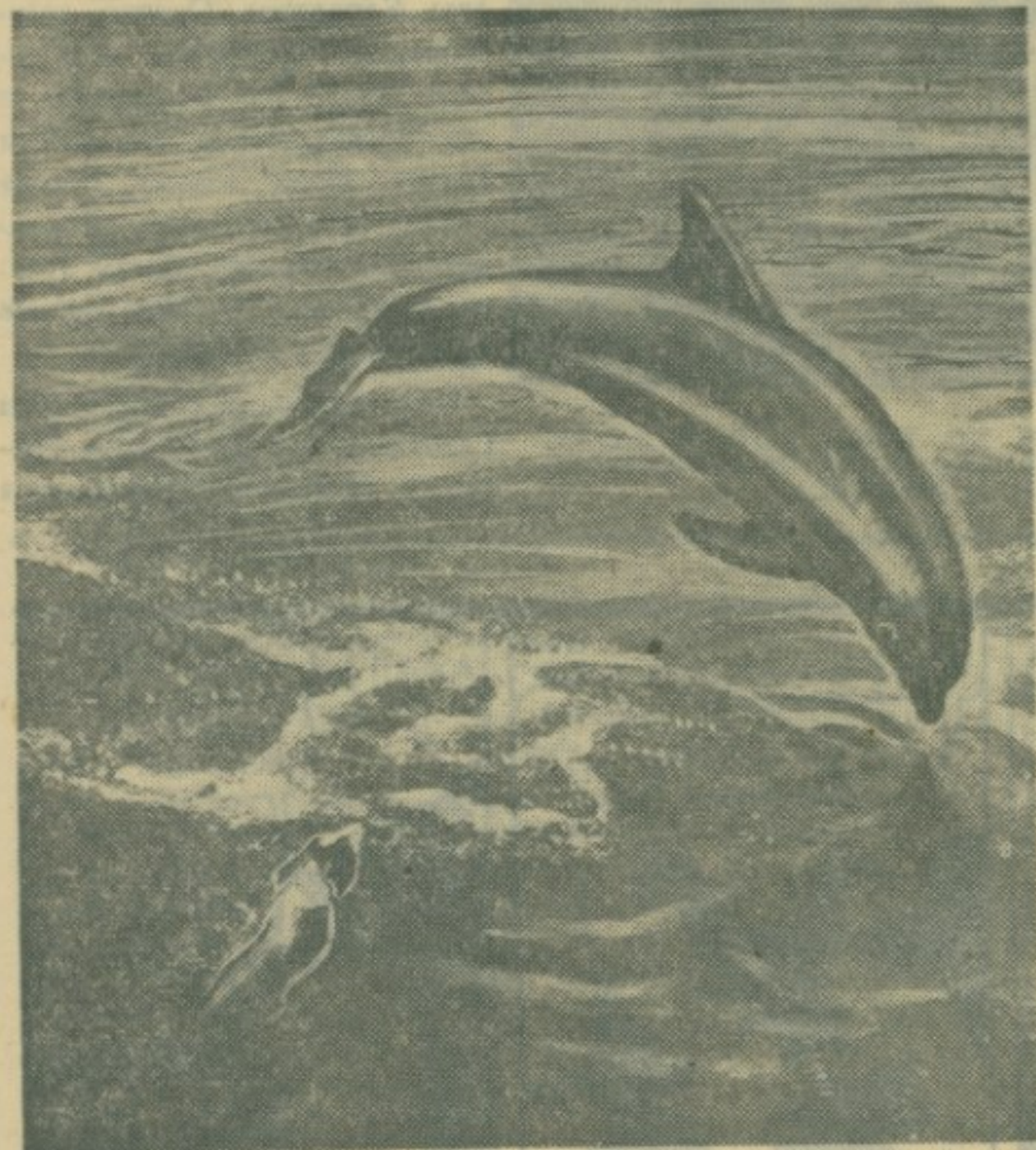
Славни лекари свечано су се опростили од свог болесника, поздравили се један с другим и вратили у своје земље. Рана се зацелила, Гарибалди је опет стао на ноге и — завеса је пала на догађај који је представљао једну од најнапетијих драма у историји медицине, тачније речено хирургије. Јер то је лако могло да се претвори у националну трагедију једног народа који се борио за своју слободу.

НИЈЕ ДОБИО ОДГОВОР

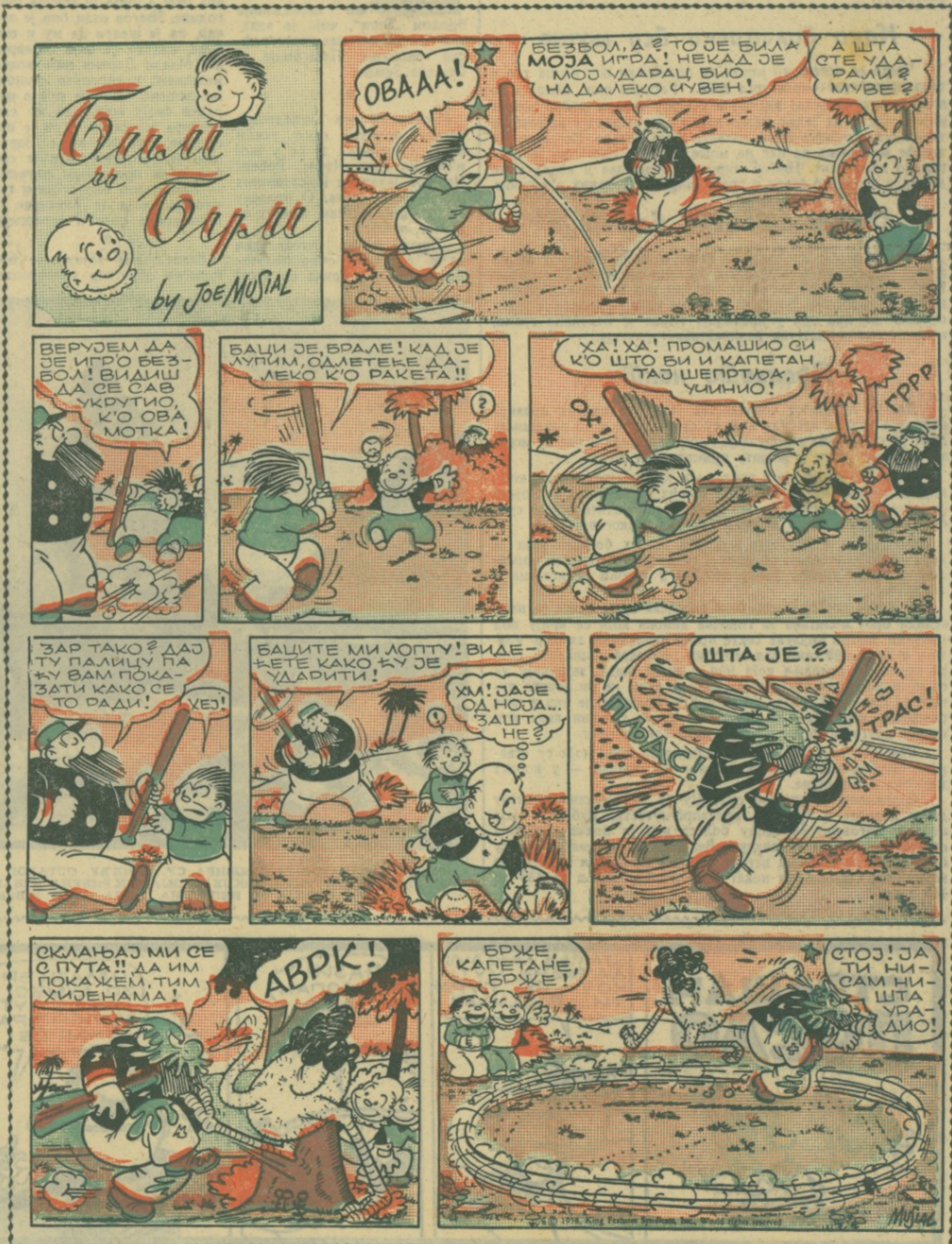
Ради рекламе једно предузеће за чишћење тепиха у Арлингтону у Вирџинији, ставило је у излог мали персиски тепих у облику доларске новчанице. Није потрајало дуго, а појавио се полицијски чиновник. Наредио је сопственику да ћилим извади из излога, иначе ће бити кажњен што држи лажни новац. Кад је тај ћилим поново изложен у филијали исте фирме у Силвер Спрингу, у Мериленду, опет је дошла полицијска забрана. На питање ко би још могао да ћилим потури уместо доларске новчанице — трговац није добио одговор.

КАО ДЕЦА

Можда је делфин животиња која највише воли да се игра. Наша слика приказује делфина у акваријуму и пса теријера са којим као да он игра жмурке. Делфин је мировао у води све док пас у њу није скочио са обале. Чим се то до-

годило он се одбацио увис и сакрио се да га теријер не би пронашао. Пошто је пас изишао на обалу, делфин се поново појављивао на површини и тако се игра настављала.

Под теретом година

Познато је већ одавно да човек „под теретом година“ постаје мањи. Изгуби 7,5 см од нормалне висине коју је имао у 40 години живота, када је био у пуној снази. Сада је француски професор Паризо, после 20 година статистичко-медицинских испитивања, утврдио да под теретом година и други органи губе у тежини. Јетра, која је у човека четрдесетих година тешка 1500, у 75-годишњака не тежи више од 800 до 900 грама. Мозак постане лакши 150 грама. Бубрег чија је „нормална“ тежина 170 грама, доцније једва ако има 100 грама. Слезина се смањи чак на половину, на свега 100 грама.

Два саћа да се скуба једно јаје

Да би се скувало нојево јаје које је дугачко 15 до 20 сантиметара и широко 12 до 15 сантиметара потребно је 45 минута. Али и највеће нојево јаје је само обичан патуљак према јајету птице-слона, циновске преисториске птице, чији су фосилни остаци пронађени на Мадагаскару. Њено јаје је широко 25 а дуго 40 сантиметара, запремина му је 10 литара. Веће је 165 пута од кокошијег и седам до осам пута од нојевог јајета. Могло би да засити стотину гостију а да би се скувало потребна су два сата!

Као за бродуће

У Панамском Каналу нико не може бесплатно да плива. За свакога је одређена такса од 72 цента, колико износи и она за бродуће од једне тоне носивости.

Теже ог зигања

Доктор Едвард Гордон, лекар Мичел Риз болнице у Чикагу изјавио је после дужег проматрања да жене троше више енергије на вешање опраног рубља, пеглање, глачање пода и друге домаће послове, него мушкарци који зидају кућу или ору трактором.

Има их око шириса

У Сједињеним Америчким Државама, недавно је рођен један бизон европске врсте. Укупан број европског бизона није велики — чак нешто мањи од 300. Сада је увећан овим телетом који је родила „Хера“ у вашингтонском зоолошком врту. Европски бизони више не живе у дивљини већ само по зоолошким вртovima, а највише их има у Пољској, у националној шуми Боливица, њиховом, а и светском, највећем резервату.

Како полициски пси њуше

Често се погрешно мисли да полициски пси њуше тло и тако прате траг онога кога гоне. Уствари они непрестано држе главу на истој висини и осећају савим добро његов мирис чак и на један метар изнад тла, мада га најслабије ваздушно струјање може разнети врло далеко. Погрешно је такође мишљење да пас не може пратити онога ко је препливао неку реку. Његов мирис се задржава и изнад воде и пас га поуздано следи и преко широких водених површина.

Џејна атомска батерија

У Америци је произведена церна атомска батерија, веома трајна иако се не мењају њени основни елементи. Производи 120 мегавата а користи се природним или вештачким радиоактивним изворима. Батерија је веома мала — дебела је један сантиметар, има три у пречнику, тешка је неколико грама, а не производи штетна радиоактивна зрачења.

Проклећи нокти

Далека прошлост човечанства је извор многих празноверица и чудних легенди које су се одржале и до данашњих дана. Неке од њих створила је просто потреба и оне су играле значајну улогу у животу примитивних људи.

Једна од таквих је и предање о проклетству и злој коби које доносе — нокти. Још код старих Вавилонца постојала је заповест верницима — ако желе да се заштите од зле судбине нека секу нокте на свим прстима сваког петка.

Прљавштина а нарочито микроби разних болести који се купе испод недовољно опраних и дугих ноктију савим опржавају овако крупну улогу ноктију у старим религијама и легендама.

У једној светој књизи неке персиске секте може се наћи велики број молитава за гоњење демона који се крију под ноктима. Многе индуске секте бране верницима да секу нокте у кућама, већ само код стручног „фризера-маникера“. Стара норвешка предања која још и данас живе, захтевају да се мртвима исеку нокти како њихове душе не би вечито лутале на Налгару, броду ноктију. Код Француза је још и сада раширено веровање да изгрижеж нокат у чаши вина или каквог другог напитка може проузроковати смрт.

Као што се види, маги и религиозни вођи који су стварали празноверице чинили су то и не знајући — у корист хигијене и медицине.

Савремени психијатри сматрају да је грицкање ноктију доказ нервозе и живчане пренапрегнутости. Губитак сјаја ноктију наговештава скору болест или је доказ смањења опште виталности организма. Већина лекара сматра да су беле мрље на ноктима исто тако знак нервозе и недостатка калцијума. Одломљени нокат се обично обнавља за 130 до 160 дана.

ЧАРЛС ДАРВИН

Експедиција

НА СЛИЦИ ЈЕ ЛИНИЈОМ ПРИКАЗАН ПРАВАЦ ПУТОВАЊА БРОДА „БИГЛ“

топова, он је најзад, под заповедништвом капетана бојног брода Фиц Роја, испловио из луке Девонпорт 27 децембра 1831 године. Брод „Бигл“ провео је на

НА СЛИЦИ СЕ ВИДИ ПТИЦА-ФРЕГАТА

У историји великих истраживачких путовања једно од најзначајнијих је свакако путовање експедиције бродом „Бигл“, чији је задатак био да доврши картографско снимање Патагоније и Огњене Земље.

Можда би ова експедиција остала позната само уском кругу стручњака да се у њој није налазио Чарлс Роберт Дарвин, један од најславнијих природњака света. О поласку експедиције он сам, између осталог, пише:

„Пошто је јак југозападни ветар два пута омео полазак брода „Бигл“, брика са десет

путу пет година. У Енглеску се вратио 2 октобра 1836 године.

Дарвин се родио 12 фебруара 1809, а умро 19 априла 1882 године. Његов отац био је лекар, па је желео да му и син буде, али то се није остварило. Млади Дарвин није волео медицину, а нарочито сецирање лешева. Отац је после изразио своју жељу да му син студира теологију, и он је послушао, али без воље. Завршио је теологију, али је сав био одан природним наукама — специјално биологији и геологији, које је студирао у исто време када и теологију.

Експедиција „Бигл“ се пре поласка обратила универзитете.

ту у Кембриџу са молбом да јој препоручи једног природњака. Професор Хенслоу, без двоумљења, изабрао је даровитог Дарвина. То је био судбоносан тренутак у животу двадесетдогодишњег младића, али и у по-

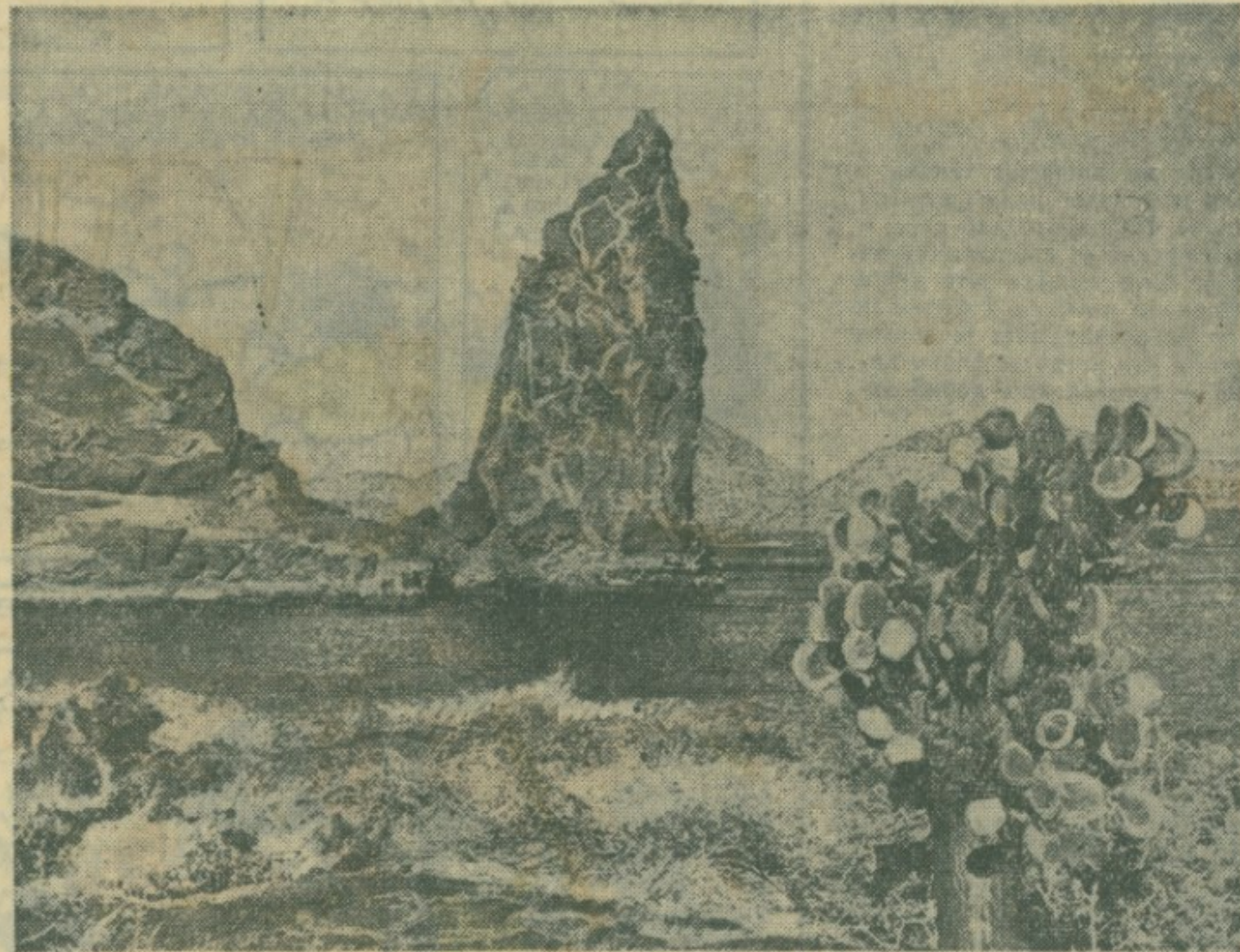
ЗЕБА-ЖУЊА ЈЕДНА ЈЕ ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ДАРВИНОВИХ ЗЕБА. КЉУН ЈОЈ ЈЕ ПОРАСТАО КАО У ЖУЊЕ, АЛИ НЕ И ЈЕЗИК. ДА БИ ИШЧЕПРКАЛА НЕКОГ ЦРВИВА ИЗ ПУКОТИНЕ КОРЕ, ОНА СЕ СЛУЖИ ПАТРЉКОМ ГРАНЧИЦЕ ИЛИ КАКТУСОВИМ ТРНОМ

дело о постанку врста припремао је пуне 22 године.

Дарвин је оснивач прве научне теорије о еволуцији живих бића, која је по њему названа дарвинизмом. Ова теорија изазвала је читаву бурну свету, али је коначно доживела успех. „Дарвин претставља епоху у науци — изабацио је теологију из природних наука и оставио биологију на научне темеље“.

Експедиција на броду „Бигл“, а с њом и Дарвин, посетила је поред осталих места: Капведска Острва, унутрашњост Бразилије, целу обалу јужно од Монтевидеа и сва острва поред ње, затим Тахите, Нови Зеланд, острва Галапагос, Аустралију, Тасманију, Мауритијус, Свету Јелену и Азорска Острва, одакле се вратио у Енглеску.

Овде доносимо слике острва Галапагос где је Дарвин стигао у септембру 1935 године

ОСТРВА ГАЛАПАГОС ЗАНИМЉИВА СУ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, И ПО ТОМЕ ШТО ОБИЛУЈУ ОШТРИМ КОНТРАСТИМА. ДОК ЈЕ ВИСИЈА ПОКРИВАНА ИЗВАНРЕДНО БОГАТИМ РАСТИЊЕМ, НИЗИЈА ЈЕ НЕПЛОДНА, ПУНА САМО ЖВУЊА И КАКТУСА

ПОДВОДНА АРХЕОЛОГИЈА

НОВО ПОЉЕ РАДА

У језеру Аматитлан у Гватемали рониоци су нашли право археолошко благо из доба Маја

У савршавање справа за слободно роњење дало је археолозима ново поље рада, према коме је прекопавање земљине површине врло прозачно. Море је одувек било права ризница за археологе, али су је они почели да упознају тек почетком овог века. Највећа пажња посвећена је Средоземном Мору, на чијим су обалама цвела античке културе. У Новом свету веома мало се врше оваква истраживања. Откако је 1905—8 једна група студената са Харвардског универзитета вршила исушивање земљишта код Чичеу Ице којом приликом је нађен већи број разних предмета из доба Маја, уметнички израђених у злату и баку, као и већи број људских костура, није рађено готово ништа више на овом пољу. Једино су нађене ружевице из доба Инка у језеру Титикака, али то сасвим случајно.

Једна група харвардских студената коју је водио професор Борхеги боравила је 1957 у Гватемали и вршила откопавање једног насеља Маја недалеко од самог града. Скретајући је пажња на предмете које је једна група ронилаца-аматера открила на дну језера Аматитлан. Тврдило се да је то мала колекција разних предмета али се неочекивано показало да ова збирка има много стотина већих и мањих разних судова, на дну језера с поклопцима и других разних предмета. Шаре на тим судовима биле су врло необичне: дрво какао, птица кедал, главе јагуара, људске лобање — мотиви ретки или потпуно непознати у овим крајевима.

Због тога је ова група истраживача решила да се пребаци на обале језера Аматитлан, иначе омиљеног излетишта, удаљеног близу тридесет километара од града Гватемале. Дуго је десетак километара, широко пет, а највећа дубина му је око 40 метара. Једна група одушевљених присталица роњења и подводног риболова дошла је 1954 године на обале овог језера. Тек после годину дана један члан из ове групе нашао је први интересантнији предмет. После тога су и остали чланови почели да претражују дно језера, уместо да лови рибу. И тако су пронашли многе стотине предмета.

Даља истраживања вршили су харвардски студенти. О томе професор Борхеги каже:

— Први задатак наше археолошке групе био је да направи тачну карту језера и да бар донекле тачно обележи места где су раније налађени предмети. А ови су фотографисани и унети у каталог. Они су нам помогли и да утврдимо да су обале језера биле насељене још хиљаду година пре наше ере па све до шпанског освајања. Али како су се сви ти предмети нашли на дну језера? За ово имамо два могућа одговора. Пошто је један део предмета био нађен у правилним редовима близу обале, на дубини од само неколико метара, закључили смо да су они били поређани поред обале језера још у време кад је ниво воде био далеко нижи него данас. Други предмети су, међутим, побациани у воду без икаквог реда и то на много већим дубинама. Сматрали смо да је то учињено људском руком и намерно, можда приликом приношења жртва боговима у које су веровали Маје.

Уосталом сасвим је могуће да је ово језеро претстављало и религиозни центар за становнике из околине. На његовој јужној обали појављују се повремено гејзери, а поред обале и у самом језеру има извора сумпоровите воде, толико топлих да се може скувати јаје. Вулкан Пакаја који се налази јед од језером имао је неколико ерупција за последњих пет стотина година.

Мотив главе јагуара који се често види на нађеним предметима указује на то да су жртве, бањане у језеро, биле посвећене боговима кише и воде, који су обично довођени у везу са јагуарима — најопаснијим зверима ових крајева. Иако нису нађени људски костури, може се закључити према сликама лобања на судовима, као и према ножи који је употребљаван при церемонији приношења жртве, а који се такође види на неким сликама, да су овде даровани као жртве и људи и животиње.

И данас по језеру Аматитлан сваке године почетком маја месеца плове стотине шарених чамаца пратећи онај на коме се налази дрвена биста неког свеца. При томе се у воду баца шаће и воће.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

ПРИ ДОБРЕ ВИЛЕ ЈУРНО СУ ПОВЕЛЕ ПРИНЦЕЗУ ЗОРАНУ КРОЗ ВЕЛИКУ ШУМУ... СПОРЕДНИМ ПУТЕВИМА И ПУТЕЉЦИМА ДОВЕЛЕ ЈЕ ДО ГРАДА...

КРОЗ ТАЈНА ВРАТА У ДВОРСКО ДВОРИШТЕ... ИСПОД ТАМНИХ СВОДОВА...

... У САМ ДВОРАЦ!

ЗАТИМ НЕОСВЕТЉЕНИМ ХОДНИЦИМА, ЗАВОЈИТИМ СТЕПЕНИЦАМА... А ТАДА, НАЈЗАД У ПРИНЦЕЗИНУ СОБУ...

СВЕ ДОК СУНЦЕ НЕ ЗАЂЕ, ПРИНЦЕЗА НЕ ЂЕ БИТИ СИГУРНА ОД ГРДАНИНЕ ЦАРОЛИЦЕ!

НЕКОЛИКО МИНУТА ПРЕ ЗАЛАСКА СУНЦА, ЈЕДАН ГАВРАН УЛЕТЕО ЈЕ У ЗАМАК ЗАВЕ ВИЛЕ...

АЛИ, УСАМЉЕНА ПРИНЦЕЗА МИСЛИ САМО НА ЛЕПОГ СТРАНЦА ОД КОГА СУ ЈЕ ТАКО СВИРЕПО РАСТАВИЛИ...

ОДЈЕДНОМ, У СОБУ ЈЕ ПРОДРЛА МУЗИКА... ГЛУНА ЦАРИ... УТЕШНА... ХИПНОТИСКА...

КАО У СНУ, ЗОРАНА ЈЕ ПОШЛА ПРЕМА КАМИНУ. ТОГЛА МАЂИСКА СВЕЛОСТ МАМИ ЈЕ НАПРЕД...

ПАС који није као остали

А глетски грабен, рођен за окршај и за борбу, пас боксер је најопаснији непријатељ и најбољи савезник који се може замислити. Он води порекло од асиријског молоса, пса ратника и овчара, који је још у праисториско време, заједно са човеком, неустрашиво нападао оријашке медведе. У то време живео је и у централној Европи, северно од Алпа.

Стари германски закони га помињу као пса-медведа, ловца на дивље свиње. Познат је и под немачким именом „буленбајсер“ (bullenbeisser) што значи „који вједа бикове“. Једна од најславнијих страница у историји боксера записана је у римским хроникама из стоте године наше ере. Пошто су потукли германске ратнике Кимбре римске легије су морале издржати још тежу и крвавију битку против огромних „кербера“ који су очајнички бранили жене и децу у логору. Преко стотину предака данашњих боксера пали су у борби али су прекавали исто толико славних и до зуба наоружаних римских легионара.

Некадашњи молос који је ишчезао већ пре више столећа појављује се данас под општим именом дога. То је, Енглезима толико драги булдог, амерички бостон-теријер, код

Француза дога из Бордоа а код Немаца позната данска дога која са скандинавском има једино заједничко име.

Први непосредни предак данашњих боксера био је један диван пас приказан на изложби паса у Минхену 1895 године. Звао се Флоки. То је био прави четворножијни атлетичар и својом лепотом је толико одушевио љубитеље паса да је велики број немачких одгајивача напустио своје старе миљенике и определио се за нову расу. Потомак брабанских паса чувара бикова Флоки је укрштан са енглеским булдозима и његови потомци су се за пола столећа размножили по целом свету. Данас има преко 50.000 боксера са педигреом.

Одгајивачи боксера се труде да развију њихову основну особину — да су тихи и мирни а ипак витешки, природе и жестоког темперамента. Боксер је пре свега пас-чувар. Зашто лајати и врлати? Ако је потребно, ако његовом газди или његовој повереној мачу чупање прети опасност, он напада, бори се и коље у тишини.

Али боксер је истовремено и врло осећајно псето и нарочито је нежан према деци. За разлику од других паса он још необично воли „брата“ или „сестру“ или које друго псето с којим је одрастао. Познат је један пар париских боксера. Никад не трче и не играју се. Споро се крећу и само с вре-

мена на време скрену са своје путање. Он је слеп а женка је његов водич. Када изгуби правац и крене ка некој препеци она га нежно њушком подбоде под плећку и врати га на прави пут. Ово необично сапатништво траје већ неколико година.

ЖИВОТНИ САН

Када се Мервин Рамер из Даласа пре 20 година удала, најавила је одмах после венчања својој жени: „Мој животни сан би био да имам два тупета деце!“

„Животни сан“ ове необичне жене је данас врло близу остварења. Мада је свега 21 годину у браку Мервин је недавно родила осамнаесто дете, дечака Цона. Мати је у најбољем здрављу и пошто има свега 40 година чебена је да ће сан досањати.

Сва деца породице Рамер — десет мушкараца и осам девојчица — жива су и здрава.

КАКО ЈЕ НЕКАД ИЗГЛЕДАЛО

У сваком граду данас па и у многим већим збијеним селима постоји плаћена или доброволна ватрогасна чета. Неке од њих снабдеване су моторним возилима, аутоматским лествицама и разним справама за гашење пожара. Друге нису бољнако богате, а оне најсиромашније имају бар ручну пумпу и шмрк за воду. Али, како је то некад изгледало?

Пре свега, установа ватрогасних чета постоји тек однедавна, иако је пумпа за воду, та најважнија од свих справа за гашење пожара, позната прилично давно. Црпка са клипом стара је више столећа, али се нико није сетно да је користи противу ватре, мада су кроз све векове пламтели пожари по градовима, јер су зграде претежно подизане од дрвене грађе или од цигала с гредама у конструкцији. Кад би се догодила несрећа, људи су се сврставали у „ланац“ и један другом додавали кофе с водом. Из руке у руку кофа је преиошена до последњег човека који се налазио на врху лествице или на крову најближе зграде одакле је изручивао воду.

Данас се одмах приступа гашењу, а раније се ватра прво „секла“ тј. сасецале су се гре-

де и сав запаљив материјал, па је тек потом сипана вода. У једном старом требнику на мењеном чуварима безбедности у француском граду Ла Мар, може да се прочита „да је алат за гашење пожара, врчви, секире, конопци и лествице, похрањен у свакој црквеној згради у вароши где ће на знак о ватри, калуђери и свештеници први похитати да гасе пожар, а затим сви који после њих стигну“.

Око 1670, Луј XIV је донео наредбу у којој је било прописано да сваки грађевински предузимач и сваки зидарски радник мора да се упише у књигу комесара полиције оног квартала у коме ради, и да је дужан на пови знак узбуне услед пожара да хитно дође на место несреће. Док им се с једне стране обештећивало изгубљење време, с друге стране, ако не дођу да гасе пожар, а недолазак нису у могућности да оправдају стварним разлозима, кажњавани су високом новчаном казном. Ако би се ово још једном догодило, губили би право на рад.

Средином истог столећа, у Енглеској је начињена прва велика пумпа за воду, којом могу да рукују два човека. Један је држао цев коју је управљао према ватри, док је други померао клип. Неколико таквих пумпи чува се и данас у сакри-

стији једне цркве лондонског Ситија. Иако је оваква направа могла да буде кориснија од кофа за воду, њену вредност не треба преувеличавати. Довољно је да се сетимо великог пожара у Лондону који је уништио ништа мање од 13.000 зграда и 89 цркава.

Пошто су у Холандји и Немачкој куће чешће грађене од дрвета него од камена или цигала, као и у Енглеској и Француској, пожари су тамо били чешћи и већи, па су Хланђани и Немци више размишљали како да ублаже овакве несреће. Зато су они већ на почетку 17 столећа први начинили за оно време прилично спретне шмрке за гашење пожара. Из књи-

Пријатно спавање!

Да би путник могао да спава на миру за време дужих путовања железницом, у Енглеској је пронађена ова маска која му за час претвори дан у ноћ. На њој пише: „Молим вас, пробудите ме у месту X“. С леве стране закачи се возна карта, тако да је контролор може прегледати а да не буди путника.

Возачи аутобуса и несвестица

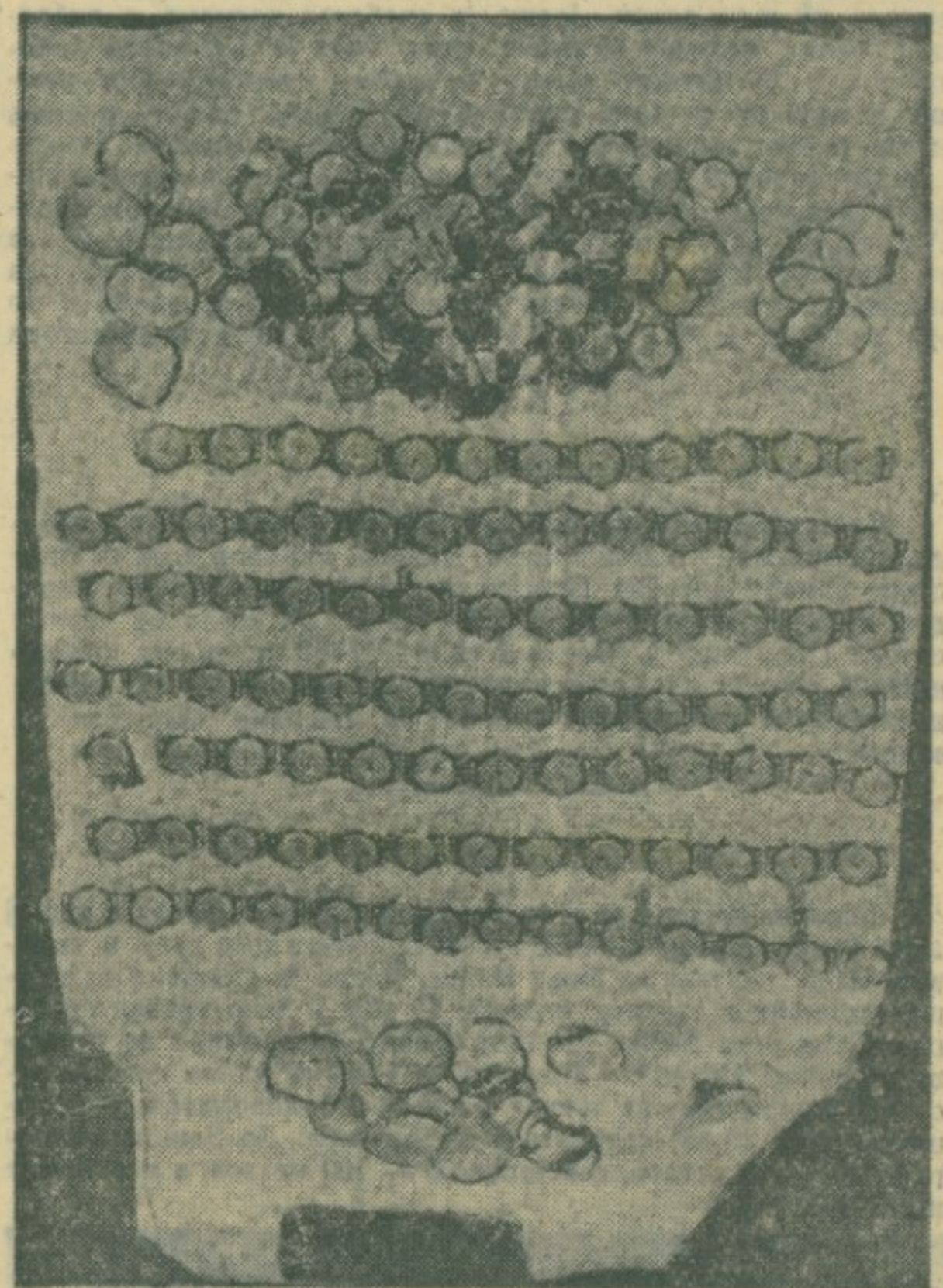
У Лондону, Паризу, и другим вишемиллионским градовима возачи аутобуса подвргнути су специјалним медицинским испитивањима. Основана је у Лондону и нарочита медицинска картотека за 20.000 возача аутобуса. Запажено је да они који су провели више од 11 година за воланом, поред разних обољења, имају често и несвестицу. У 28 случајева губитка свести за време вођења, десет случајева се догодило услед малаксалости срца. Четири пута возач је имао тамај толико времена да заустави кола, док се 24 пута због овога догодила несрећа.

ДОСКОЧНО ИМ...

Један индустријалац из Мелена у Француској „изумео“ је веома оригиналан патент против крађе аутомобила. Уствари то је његов лични систем обезбеђења кола, остављених на јавном месту без надзора. Веома сигуран у свој изум он је једног дана ради пробе своја кола „препустио судбини“. Али, сутрадан их није нашао тамо где их је увече оставио. Два часа касније нађена су близу Фонтенблоа напуштена. И то захваљујући ипак — изуму. А изум се састоји у томе што власник, односно возач, остави у резервоару само малу количину горива што омогућује крадљивцу да кола вози неколико километара. Посуде за бензин, међутим, напуни обичном водом, али она пошто је усута у такав суд мирише на бензин. Крадљивац, кад мотор стане услед недостатка бензина, налије из ових кантица уствари — воду. Тако је принуђен да напусти кола и да одмагли без њих.

Горњих осам скица показују процес рашћења рогова код канадског јелена и лоса, од првих парожака — сличних пушчица — који избијају у рано пролеће, па све до потпуно развијених рогова покривених месним, баршунастим омочаčem. Кроз тај „баршун“, уствари длакаву и меснату коју проткану крвним судовима, долази храна и калцијум потребни за рашћење рогова. Да би рогови потпуно порасли треба четири месеца, а да би отврдули још два. Почетком јесени, кад је стврдњавање рогова завршено, једен почиње да траја рогове о стабла и гране дрвећа. Сваке године, после сезоне парења, рогови отпадају.

ПУТНИК СА 150 САТОВА У ПРСКУКУ

Мушкарци су опет почели да носе прслук уз свако одеало. Али један необични путник када је сишао из авиона на париском аеродрому Орли, имао је у свом прслуку више него 150 скуповених швајцарских сатова, разуме се у постави.

Занимљиво је да су овог шверцера открили царинници захваљујући само једној дојста необичној околности. У једном тренутку тишине у одељењу царинарнице једном од царинника учинило се да неки необични шумови допиру од једног путника чији је пртљаг већ био отаран. Убрзо се утврдило да је тај путник покушао да прошиверцује праву гомиљу сатова коју је најбржије ухватио у поставу свог прслука, али је двадесетак сатова изненадно провалило баш у тренутку када је царински преглед био завршен.

ге „Како настају зле силе“, од Саломона де Коса, сазнајемо да су такви шмркови употребљавани у Немачкој још 1624 године. Дат је и опис „машине“ која је „неопходна за брзо и успешно пружање помоћи приликом гашења запаљених зграда“. На једном месту де Кос каже: „Ову машину Немци често употребљавају и ја сам лично видео како се њоме брзо указује помоћ, јер иако је ватра гукљала до 40 стопа од земље, она је уз помоћ четири човека који су мишали огромну полуку — сипала воду на ватру док је пети држао саму цев.“

Овај систем, који нам је описао и оставио у гравири Саломон де Кос, употребљава се у суштини и данас, мада знатно усавршен. Ако се, дакле, као основница за рачунање старости ове најважније ватрогасне справа узме писани извор, онда она има преко 330 година.

Прве ватрогасне пумпе заведене су у Француској тек 1699 године. Тада је предузетник Димурије, дед познатог генерала Димуријеа из Француске револуције, ватражио и добио дозволу од Луја XIV да у Паризу постави шест покретних пумпи за гашење пожара.

Из Немачке је овај патент продирао и у друге европске земље па је тако стигло и на Балкан.

Прећи им испређење...

Слоновима који су некада кроз цун, где Цејлон пролазили у великим чопорима, озбиљно прети уништење. Стручњаци сматрају да на овом острву нема више од 750 до 800 дивљих слонова, док их је пре једног века било око 10.000.

Власти су са своје стране предузеле од 1950 године читав низ мера за заштиту слонова, па ипак је за последњих неколико година њихов број још смањен за око 400 или за близу 40%. Највише њих убили су сами становници који имају право да држе оружје да би заштитили своје усеве од дивљих животиња. Известан број убијен је због слоноваче, док су неки ухаћени живи. Сада је забрањено хватање слонова, осим ако је у питању нека мања група која је баш ту изабрала себи боравиште и прави штету а не може се на други начин отерати. Такође је дозвољено да се ухвати по неколико годишње за верске процесије. Али се забрањује сељацима да убијају слонове ако их затекну на својим имањима, што је до сада био начин да се надокнади штета. Сељаци би збудуће имали право да такве слонове пуцањем заплаше и отерају.

Масовно уништавање слонова почело је на Цејлону у прошлом веку, када је становништво лако набављало ватрено оружје. Подаци о премисијама исплаћеним ловцима сачувани из тог времена, показују да је само у северној и јужној провинцији за пет година убијено око 5.500 слонова.

Цејлонски слон је једна од четири врсте азијских слонова. Од афричких се разликује по томе што је мањи, има много мање уши, краће ноге

и јаче је грађе. Остале врсте азијских слонова су: индски, малајски и слон са Суматре. Њих има још у релативно великом броју.

Иако је засада слон једина дивља животиња којој на Цејлону прети испређење, предузете су мере да се и остале врсте заштите. У том циљу се оснивају национални паркови где све животиње и птице потпуно слободно живе, зашћене од свега. У ове паркове имају приступа само посетници без оружја. Постоје затим и зоне у којима животиње уживају само делимичну заштиту, где је доз ограничен и дозвољено само у извесно време.

Чувари паркова и резервата за дивљач пре свега морају да их штите од ловаца који се у последње време служе и савним модерним средствима — дивовима и фаровима. Велики број животиња убија се углавном због меса, али и трговина кожама, нарочито крокодилским, веома је уносна. Ове коже преносе се крином у Индију где се делом прерађују а делом даље извозе.

Други велики непријатељ дивљачи је жеђ. У летњим месецима — од јуна до септембра — долази до нестанице воде у великом делу Цејлона. Било је тада случајева да јелени, дивљи биволи и слонови угину од жеђи. Због тога је дужност чувара националних паркова да на неки начин обезбеде воду.

Са порастом броја становништва на Цејлону и са повећаном потребом за храном, дунгле се све више крче да би уступиле место обрадној земљи. Није далеко дан када ће национални паркови и резервати остати још једина места у којима ће биљни и животињски свет овог острва бити сачуван.

„ЦЕПНА ТРИБИНА“

За особе малог раста није нимало пријатно кад се нађу у гомили света која посматра неки приказ: говорника, фудбалску утакмицу и слично. Они обично ништа не виде, или сасвим мало, од онога што се пред њима одиграва. Да би њим помогло, једно немачко

предузеће изумело је ову једноставну справу, названу „цепна трибина“. Склопљена, она заузима врло мало места и може се носити чак и у женској торбици. Кад се намести на ноге и стегне, онда чини свог сопственика 20 сантиметара вишим.

ДА БИ БОЉЕ ВИДЕЛИ ПЕЈЗАЖЕ

Приликом путовања из Кливленда у Калифорнију Питер Стивенс извршио је овакву прерамку на свом аутомобилу: исекао је део крова, у-

градио два седишта и заштитио их од сунца. Кад се седишта оборе, претварају се у два удобна лежишта за његове малишане.

ЖИВОТ

III

то се тиче музике, то је нешто што се не може објаснити... све очи биле су пуне суза. Не верујем да и на небу постоји нека друга музика — казала је госпођа де Севинје за музику која је под управом Жана Батиста Лилија извођена на погребу Пјера Сегњеа, канцелара Француске, 1672 године.

Дечко као поклон

А ко је био тај музичар које је умео да потресе душу славне списатељице? Није сигурно да ли је Лили био син неког малог племића или обичног млињара, али је извесно да му је отац био веома сиромашан. У Флоренцу, родни град тринаестогодишњег дечака, дошао је 1646 године витез од Гиза. Шетајући, срео је дечака и пошто му се он веома свидео, науми да га поклати госпођици Монпансије, која ће касније бити позната због свога учешћа у Фронди. У то време високо друштво се није стидело да има ропчиће који би служили за равноту неким његовим члановима. Тако је и дечак, који је од неког калуђера био научио помало да чита, пише и свира у гитару, отишао страном човеку, јер отац није могао да га издржава.

Мали Италијан освојио је своју господарицу, не само својим живахним духом, већ и говором — мешавином француског и тосканског — који је био веома смешан и зато забаван. Али кад је мало подрастао и научио добро француски, нестало је и ове дражи па се он убрзо нашао у кухињи, где је са осталим слугама и судоперама обављао најпростије послове. Али ведрина га није напуштала и он је својим друговима и ту, у слободним часовима певао и свирао на виолини. Чак је тада и компоновао своју чувену песму „На месечини“.

Када је госпођица Монпансије сазнала за његов талент, нађе му учитеља музике. Тако је научио да свира на клавиру и да компонује.

Госпођица је често правила испале који су изазивали потсмех околине, а неке наводили да чак пишу сатиричне песмице на њен рачун. Једну такву песму састави и Лили, али пошто је написао и музику за њу, он се тиме одао. Смешта је отпуштен, он успео је да се запосли као виолинист у великом оркестру Луја XIV, јер се већ био прочуо као музичар. Прво је био прозван за генералног инспектора виолине, јер га је краљ

лично веома ценио. После постаде диригент једног новог оркестра, названог „Мале виолине“, који је нарочито ради њега био основан. Убрзо је овај оркестар, за који је Лили написао многобројна дела, постао најбољи у Француској.

КОМПОЗИТОРА

Од 1664 године Лили се удружује са Молијером, прво ради његовог комада „Принцеза Елиде“, а после стално пише музику за све комаде великог писца. Истовремено он игра у Молијеровим делима, а нарочито у комедијама „Грађанин племић“ и „Господин од Пурсоњак“. У једној од својих улога Лили је имао да падне са позорнице у оркестар и да до појаса пропадне у један клавиру. Ова сцена толико је развеселила и насмејала краља да је заборавио један Лилијев испад због којег је био у немилости. Штавише, одобрено му је чланство у Краљевској музичкој академији.

Његова прва опера „Свечаност Амора и Баха“ изведена је баш у овој академији. Поред богова са Олимпа ту се истовремено појављују и савремене личности.

У наредним годинама, најплоднијим у његовом раду, Лили компонује већи број опера, од којих је „Атис“, сматрана од савременика за ремекло. Нарочито је била цењена и веома популарна арија „Атис је сувише срећан“, коју пева нимфа Сангариде. Луј XIV је упитао госпођу Ментон, на дан свог венчања са њом, коју оперу највише воли. Знајући његов укус она одговори да је то опера „Атис“, на шта јој он узврати: „Атис је сувише срећан“.

Лили и дворске удворице

Појавила се затим и опера „Изида“, за коју је либрето написао песник Филип Кино, који је после Молијера преузео на себе дужност да Лилија снабдева песмама и либретима. Тема је љубомора Јуноне према Јупитеру због нимфе Ио, која потом постаје богиња под именом Изиде. Завидљивци су почели шаловити да се под Јуноном крије госпођа Монтепан, па је ова моћна жена успела да песника удаљи из двора и по зоришта и тако композитора

лиши драгоценог сарадника. Зато се морао обратити другим песницима: Корнеју, Боалоу, Фонтену и Лафонтену, али никако није био задовољан њиховим стиховима. Захтевао је да читаवे сцене прерађују, па ни тада често није био одушевљен. Ови су се, наравно, због тога вређали, па је Лили стекао много непријатеља међу књижевницима. Успео је најзад, после две године, да издестује повратак Киноа и обнови сарадњу с њим.

Дворске удворице сматрале су да је музичар најубијен због ових речи, па су врло хладно примиле оперу када је први пут изведена за публику у музичкој академији. Али Лили, убеђен да је дело добро, поново га изведе после неколико дана само за себе. Сазнавши за ово, краљ ипак показа своју благодатност, јер у његову вредност никад није ни сумњао, а ласкавци пожуреше да на наредним претставама, како би се свидели краљу, поздраве дело бурним аплаузом.

Ускоро после овога догађаја Лили се доста озбиљно разболе. Дозваше исповедника, али овај приставе да му подели опроштај тек пошто композитор спали партитуру свог последњег дела, јер се оно није свидело цркви. И он пристаде. Истог дана дође му у посету један пријатељ, кнез Конти, па кад је сазнао шта се десило поче да жали за овим делом.

— Умирите се, господине, рече му Лили, знам ја шта радим: сачувао сам препис.

Један други пријатељ, аисте од Лорена, за кога се сум

Тако је дошло најзад и до опере „Армида“, последње за коју је Кино саставио либрето. На дан премијере у двору, због неких непредвиђених тешкоћа, претстава није могла почети на време иако је краљ већ био дошао. Нестрљив, он посла Лилију једног официра да му изрази незадовољство.

— Краљ чека! — рече строго официр.

— Па краљ бар може да чека, — одарати нервозни музичар, — јер он је овде гасла и нико нема права да га спречава да чека колико год сам хоће!

њаво да је отровао војводу од Орлеана, такође је дошао да обиђе болесника. Лилијева жена га нападе:

— Ви сте тај јаки пријатељ мога мужа који га је последњи пут толико опно да свд треба да умре!

А Лили је прекиде:

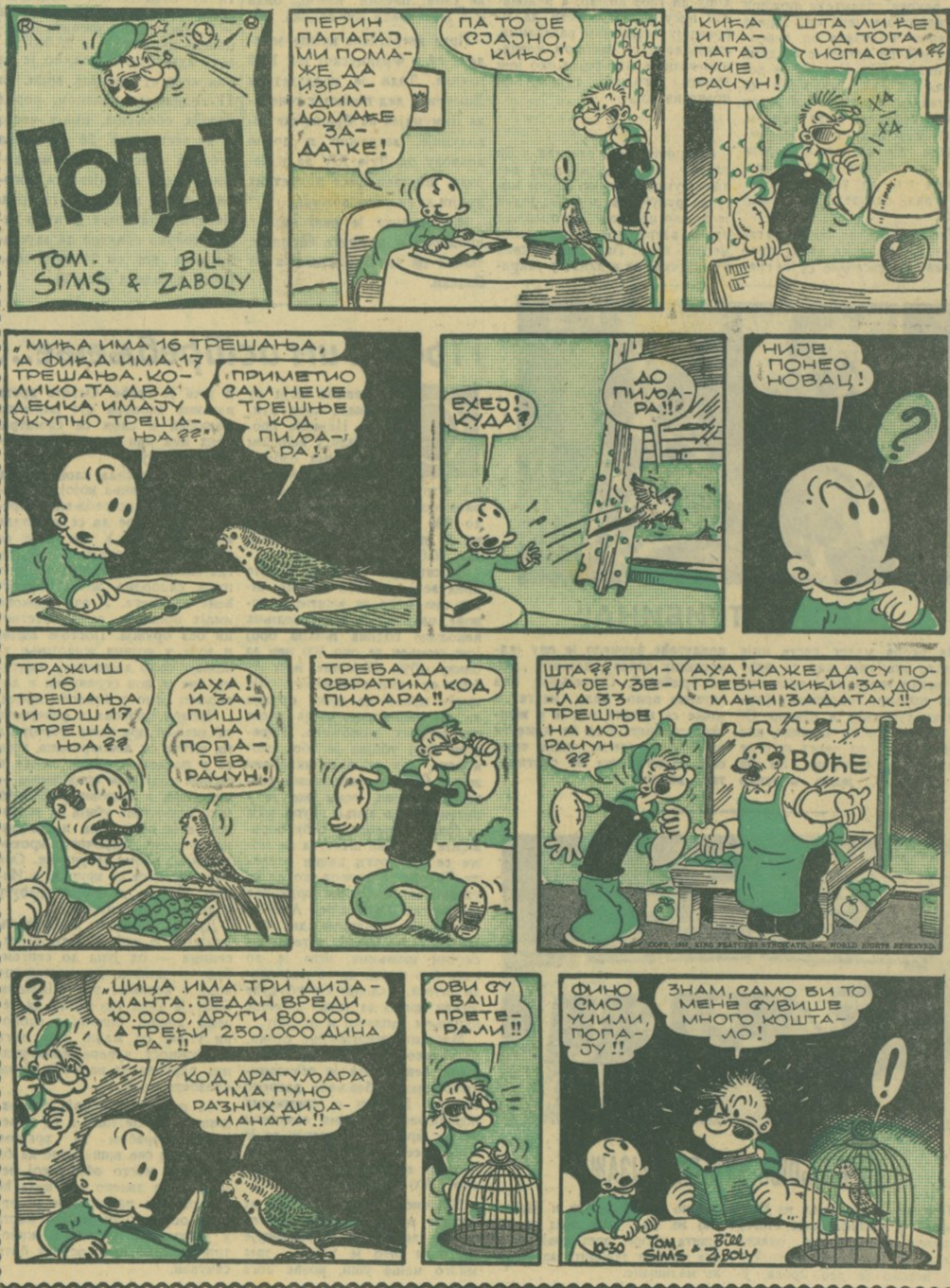

— Тути, драга моја, ако оздравим, он ће бити први који ће ме опет напити.

Лили је оздравио од ове болести, али је настрадао на дужности док је 1687 дириговао једно своје дело. У то време диригент је давао такт ударајући о под једним дугим штапом. Занесен музиком, уместо о под Лили удари шиљком штапа своју ногу и повре.

ди је. Рана се убрзо даде на ало. Појави се апсес и прошири на целу ногу. Хирурзи су саветовали да се нога ампутира како би се спасао живот, али се Лили није могао одлучити на операцију. Поверио се једном надрилекару, али је болест узела толико маха да је и савладала највећег композитора Француске за време Луја XIV.

ЛИЛИЈА

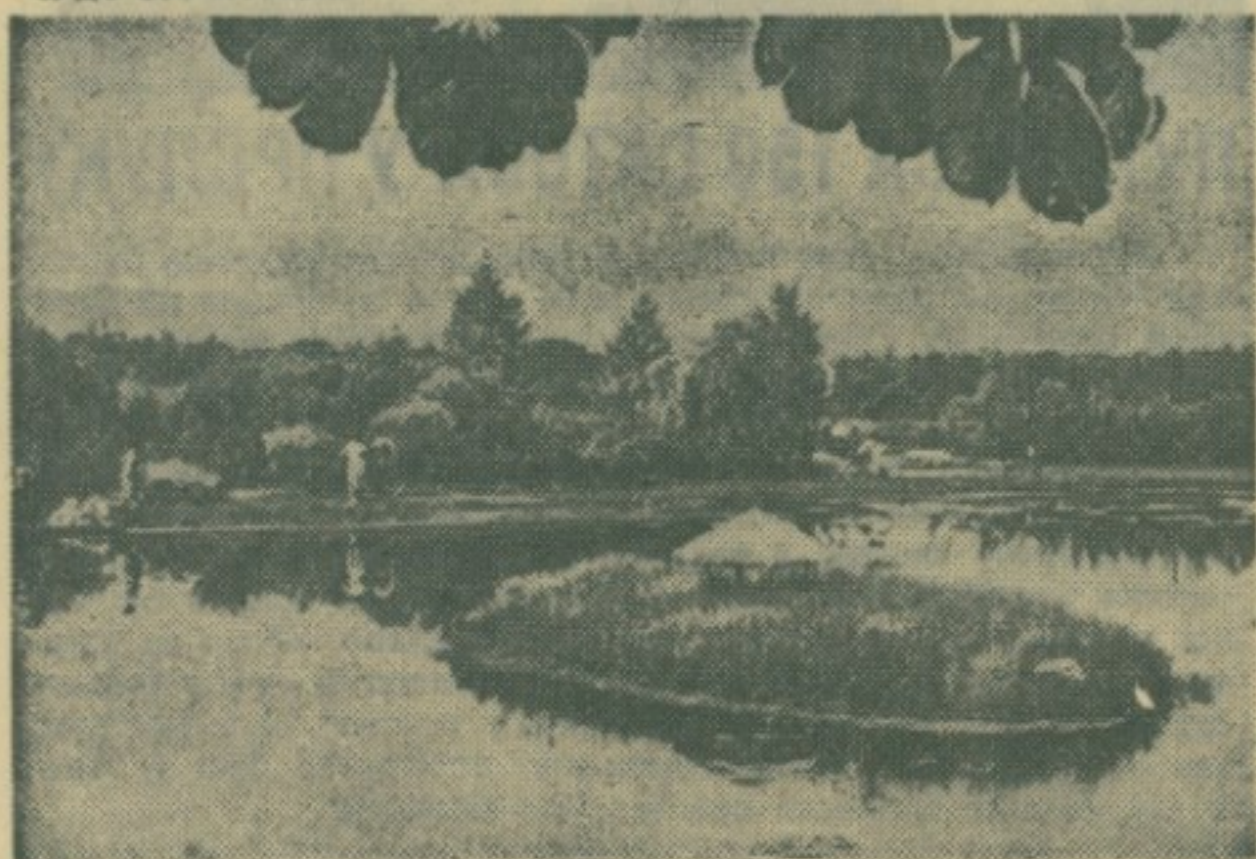

Имала је највише...

Светски рекорд по броју претседника републике припада животној јужноамеричкој држави Еквадор која се протеже између високих планинских венаца Кордиљера. Еквадор има три и по милиона становника од којих су четри петине Индијанци и мелези а само 700.000 белци. За последњих 25 година на управи државе променило се 27 разних претседника републике. Већина су насилно саргнути са власти.

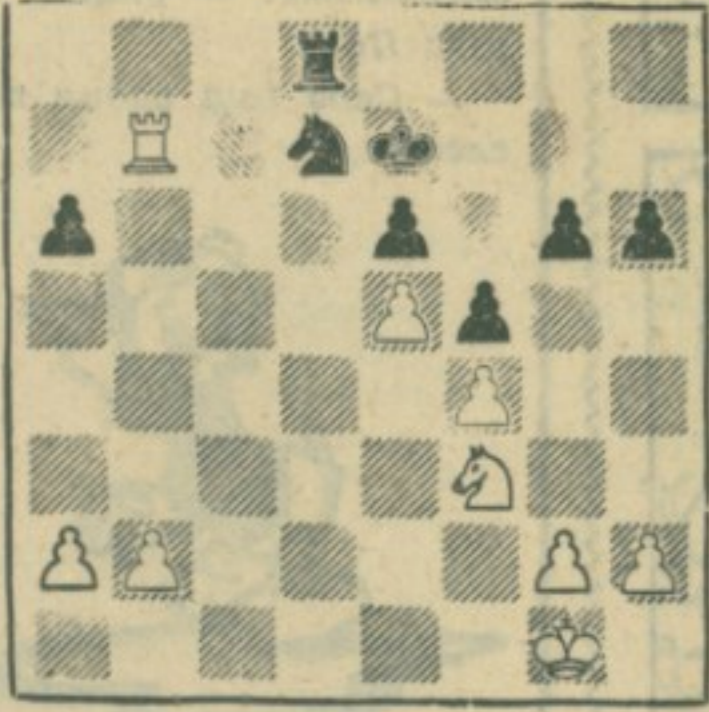
ВРЕЛО БОСНЕ

Једно од најлепших и најуређенијих речних вела у нашој земљи је врело реке Босне. До њега се долази кроз дугу и сеновиту алеју платана са бање Илице. Врело је омиљено излетиште домаћих и страних туриста. Ту има и лепо уређен ресторан. Сама река Босна, десна притока Саве, извире на подножју планине Игмана, у Вршцима. У Саву се улива код Босанског Шамца. Дужина њеног тока је 273 километра, а површина слива 10.480 квадратних километара. До Зенице је широка 40 — 60 метара, северније 60 — 100 метара, а местимце и до 190 метара.

Учимо шах LVI

У једној од прошлих лекција видели сте како је Глигорин добио партију против Петросјана захваљујући надмоћности од једног пешака. Сад ћемо вам показати како то исто постиже немачки велемајстор Унцикер у игри са аустријским шахистом Бением. У партији одиграој на Турниру нација у Дубровнику, 1950 године, кад је Бени као црни повукао свој двадесет и седми потез, поприте борбе давало је оваку слику:

На потезу је Унцикер.
1. Сф3—д4, Тд8—п8, 2. Кг1—ф2, г6—г5 3. г2—г3, Тп8—ц1 4. Кф2—е3, Тц1—х1, 5. Тб7—а7, Тх1:х2 6. Та7:а6, г5:ф4+ 7. г3:ф4, Сд7—д5 8. Та6—п6 Тх2—х3+ 9. Ке3—е2, Сп5—д3 10. Тпб:е6+, Ке7—д7 11. Те6—д6+, Кд7—е8 12. Сд4:ф5, Сд3:ф4+ 13. Ке2—д2, Тх3—х2+ 14. Кд2—е3. Видели да се налази у безнадежном положају, црни се предаје.

Нафта помоћу ватре

Садашњи методи вађења нафте омогућају да се из нафтоносних поља добије само једна четвртина ове драгоцене течности. Остале три четвртине остају у земљи и разливају се по пољу тако да их цев и црпке не могу да купе.

У последње време совјетским стручњацима за нафту пошло је за руком да изваде 80% нафте, и то на овај начин: у бушотину се пушта вода под високом притиском, што омогућаје истискивање нафте. Али ове методе не могу свуда да се примене јер се у већини случајева нафта вади у пустињским крајевима где је вода скупља од ње саме.

Да би се ипак постигло рационалније извлачење нафте, стручњаци су дошли на веома интересантну идеју — да воду замене ватром.

Познато је да је пожар највећи непријатељ нафте. Подземни пожари на нафтоносним пољима трају годинама и тек упорна борба може да их обузда.

Калифорнски научник и стручњак за добијање нафте П. Сим предлаже да се они пожари искористе. Требало би запалити милионе тона нафте која се налази у земљи. Температура би смањила густину преостале нафте, произвела притисак на њу, тако да би она била потиснута и излазила из бушотина. И контролисање подземног пожара путем одузимања ваздуха било би сасвим могуће — сматра П. Сим.

Убеђени у успех, калифорнски стручњаци су запалили близу Мери Копа први експериментални подземни пожар. У напуштеној бушотину удаљеној око 600 метара од три активне бушотине спустили су грејач коме су додали ваздух помешан са гасом. Три минута по укључењу грејача нафта се упалила. Од тог тренутка они су под притиском убацивали ваздух у запаљену бушотину а из оне три оближње почела је да избија нафта.

Ове експерименте прате најпрецизнији електронски уређаји, који ће потом анализирати резултате и показати колико је ово све економски оправдано.

Занимљива изложба

У Француској је недавно приређена изложба накита под мотом „3000 година накита“. Учествовали су разни народи. Том приликом је нарочито пала у очи љубав неких примитивних племена са Филипина према накиту. Тек недавно они су дошли у додир са цивилизацијом, али љубоморно чувају своје златне предмете. Зато је њихова колекција једна од најинтересантнијих. Накит за њих није само украс или средство плаћања већ и одбрана противу несреће и алих духова, а нарочито символ бога Лумавика који земљи даје сунчеве зраке.

Понорница и шверц

Италијански цариници су тек недавно открили понорницу која тече из Швајцарске у Италију. Шверцери су се дуго година користили њеним током да би одашићали робу из једне у другу земљу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЧАМАЦ И ЈЕДРИЛИЦА ОД ГУМЕНОГ ПОЈАСА

Мали купачи могу од свог гуменог појаса за пливање врло лако да направе чамца или чак једрилицу. Чамцац има минијатурну површину и кил на који се при војњи узјаше.

За маневрисање служи весло са две лопате. Ако се на предњем крају чамца направи отвор за јарбол а на задњем виљушка за јерму — ето за тили час и једрилица.

И ОН СЕ НЕ ОСЕЋА ДОБРО

Када су једном упитали савременог енглеског писца Грина Грејема, шта он мисли о будућности енглеске литературе, он је одговорио:

— Њој не иде добро: Шекспир је мртав, Дикенс такође, а и ја се не осећам добро.

КОРИСТИ ОД КАУЧУКОВОГ МЛЕКА

По речима једног стручњака који је обилазио цуцгу у сливу реке Амазоне утврђено је да тамо има много врста каучука чији сок може корисно да послужи. Сам он је себи направио ципеле „по мери“: замочио је ноге у свеже каучуково млеко а затим сачекао десет минута док се оно осуши. Када их је поново замочио добио је још један слој каучука. Понављајући ово добио је жељену дебљину ципела које су уствари личиле на чарапе. Али оне су се одлично показале за трновите путеве. Њихова гипкост је омогућавала и заштиту и лако кретање.

Шаторско крило замочено у свеже каучуково млеко чини га потпуно непромочивим. Али, неочекивано, ово млеко може да послужи и као осветљење: палмин лист натопљен њиме даје одличну буктињу која полако тинја.

»Скијашки коњ«

Кад се смучари држе за ручице овог „понија“ са пропелером крећу се, по равном терену, брзином од 60 киломе-

тара на сат. Могу га користити и на успонима ако нису већи од 10 степени.

ПРИРОДЊАЦИ ПОЖУРИТЕ

Роџер Хајн, директор Музеја у Паризу, објавио је пре извесног времена неке занимљивости. Између осталог и то да фауни на Кергуелским Острвима прети опасност — од људи. Морски слонов, корморани и фоке често се лове, а нарочито царски пингвини — ради трговине. Али ни флора није поштеђена. Зечеви донети тамо још 1874 и ошче 1953 године, прете да униште једну врсту антикорбутног купуса, који једино на тим острвима успева. Зато он позива природњаке да пожуре и предузму нешто да би се потомству сачували ови последњи остаци фауне и флоре аустралијских острва.

ЧУДНО ДРВЕЋЕ

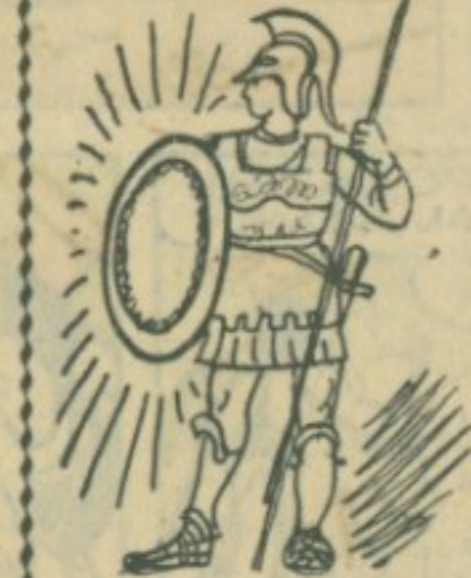
У Сочи, месту благе климе на обали Црног Мора, расте необично дрво које у својој крошњи садржи много златножutih плодова, али различитих облика и величина. На једној грани овог дрвета висе читави венци мандарина, на другој поморанџе допстаго облика, док се трећа савија под огромним поморанџама. То је дело научника Зорина, који већ више од 25 година ради у овој опитној станици.

„ПОСЛОВНИ АВИОНИ“

Услед веома развијене конкуренције, у Америци се трговачке понуде брзо чине и уговори се брзо закључују. Потребно је зато што пре стићи — пре свог пословног такмаца, јер, некипут, због пола сата закашњења може да пропадне цео посао. Зато се предузетници служе путничким авионима који се данас крећу брзином ловачких апарата из 1939 године. Недавно је „Бичкрафт 760“ проглашен најбржим пословним авионом на свету. Снабдевен двоструким мотором на млазни погон он лети на 8000 метара висине и прелази 650 километара на сат.

... стари Грци употребљавали су за сигнализацију штитове о које су се одбијали сунчеви зраци.

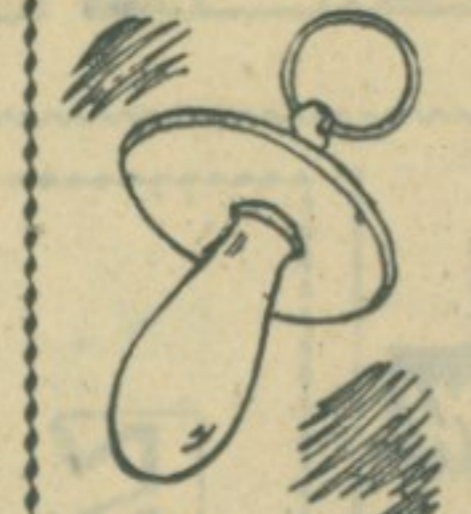

Такав начин обавештавања употребљен је за време битке на Маратону.

... стари Египћани употребљавали су нар као лековиту биљку. Римљани су га исто тако сматрали лековитим и узимали су га као средство против панталчаре.

... узцле за одојчад старе су преко 2500 година. Разуме се да прве цуцле нису личиле на данашње. У старој Грчкој оне су уствари изгледале као маслина пореклом из Египта одакле је пренесена у Грчку. Римљани су је касније проширили по читавом Средоземљу.

... стари индски лекари посећивали су и прегледали своје болеснике ујутру. Тог истог правила држали су се и стари кинески лекари.

... шпаргле су биле познате још у старом Египту.

... стари Грци и дале као вазе које су на врху имале цедилицу, а са стране један сисак кроз који је дете у танком млазу сисало млеко.

Водоравно: 1) домаћа животиња; 2) мање насеље; 3) једна од САД; 7) једна наша република; 9) стара мера за тежину; 10) јапански новац; 11) музичка нота; 12) скраћеница за спортски клуб; 14) предлог; 15) порцеланска посуда; 18) лековита биљка; 19) врста воћа; 21) показана заменица; 22) мера за површину; 23) музичка нота; 25) богиња земљорадње код старих Римљана; 27) дубока вода; 28) један занатлија; 31) прилог за место; 32) просторија, одаја; 33) хемиски знак за радниум.

Усправно: 1) врста крвот суда; 2) страна мушког име; 3) река у Француској; 4) каиша планина; 5) учесник у трци; 6) личност из романа „Сага о Фордаријаму“; 7) мера за дужину; 8) женско име; 12) оила; 14) музички инструмент; 16) друга; 17) зута; 18) држава у Азији; 20) мелодија; 21) шаховска фигура; 24) Ужичанин; 25) свети бик код старих Египћана; 27) жечко жив; 29) прекор; 30) река у Сомалији.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

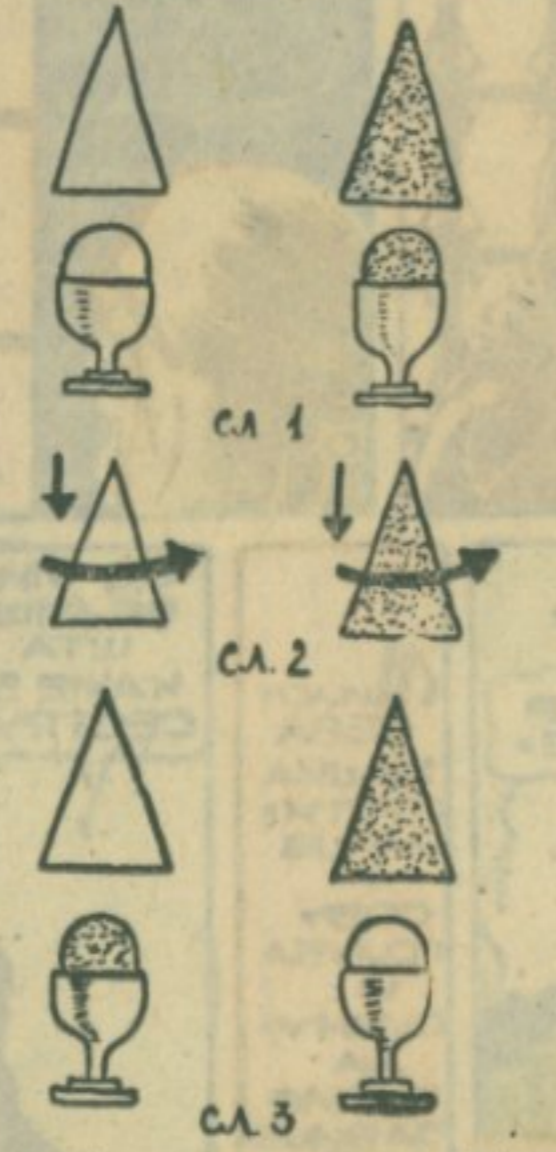
ЛОПТЕ КОЈЕ ПУТУЈУ

За ову вештину потребно је мало материјала:
1) два обична фишека, један црвен и један зелен;
2) две чаше;
3) две дрвене лопте којима

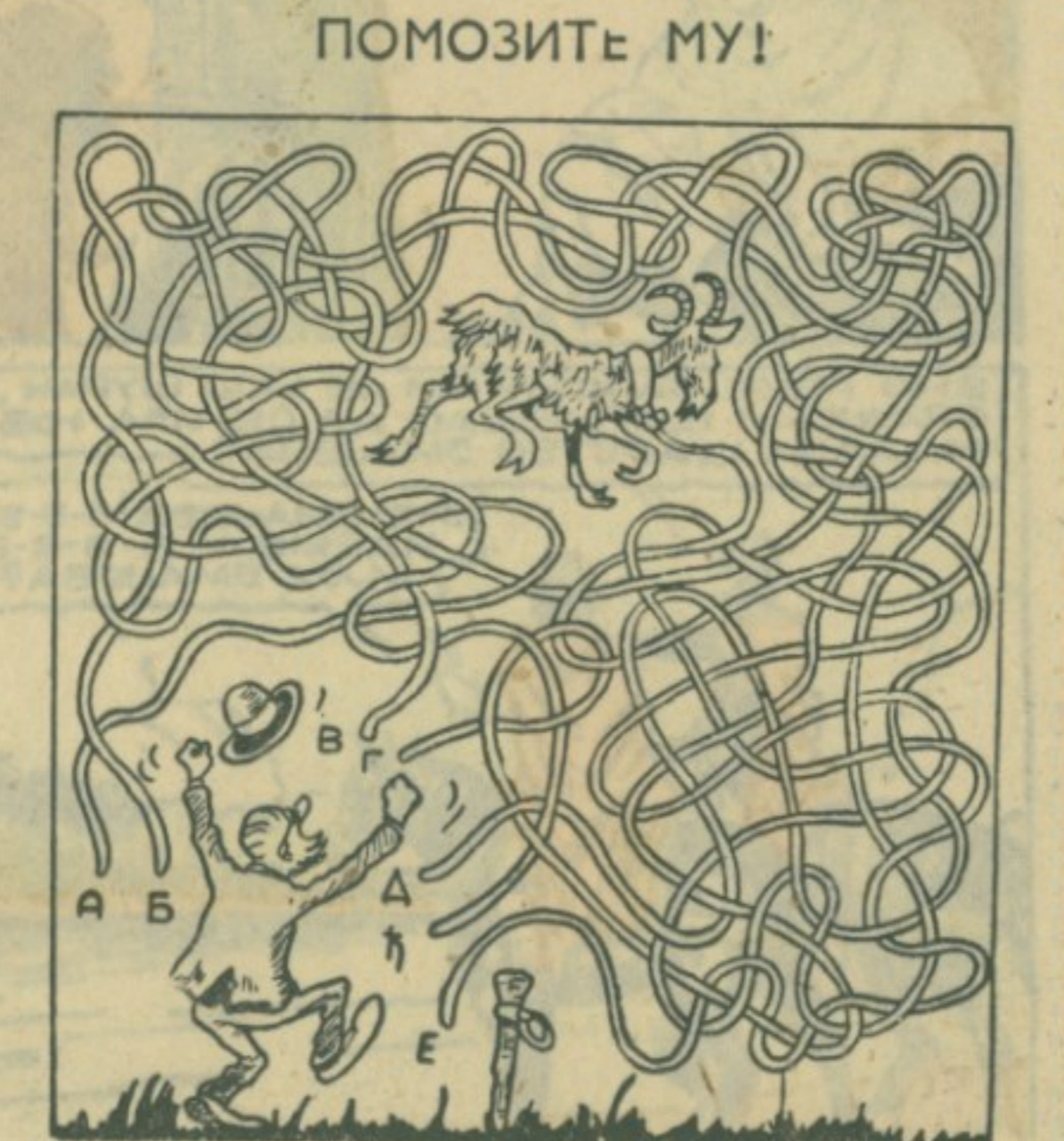
те у чашама али онако како их посматрачи виде: зелену (полу) лопту зеленим фишеком, а црвену црвеним. Променисте више пута места вањих лопти и чаша, обрнувши их само до половине, што ће вам бити лако ако сте фишеке дискретно обележили.

На крају подигните фишеке и покажите гледаоцима да је сад црвена лопта испод зеленог фишека а зелена испод црвеног.

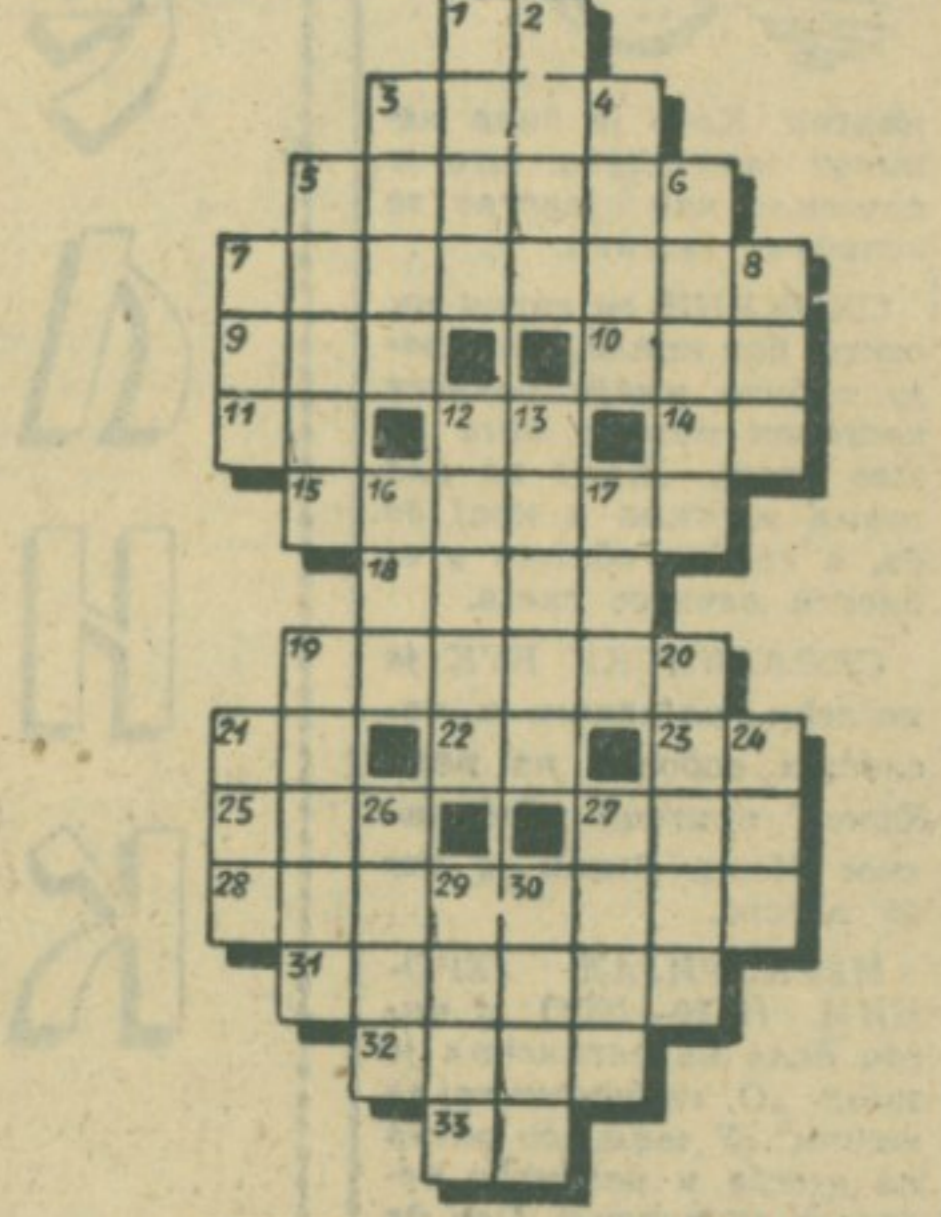
Поновно покрите лопте и брзо, да остали не примете, упала обрните све да буде као на почетку.

је једна половина обојена црвено, а друга зелено. У тренутку кад хоћете да изводите ову вештину, све набројане стварице биће у једној кутији. Затим извадите на сто:
1) две чаше;
2) обојене дрвене лопте, пазећи притом да ваши посматрачи (који се налазе испред вас), не виде њихове задње стране различито обојене;
Поклопите фишекема доп-

Као што видите, коза је прекинула конопца и пошла са ливале. Власник је то примето на време и покушава да је заустави. Али како кад не може да нађе прави крај конопца? Хоћете ли му помоћи да га нађе и заустави козу да не побегне?

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) По; 3) факт; 5) потера; 7) док; 8) уже; 10) ета; 11) обим; 12) до; 13) Паја; 14) победа; 17) Перу; 18) редар; 20) Мира; 21) Ма; 22) Аман; 24) пер; 28) Нат; 29) или; 27) Нобеле; 30) ружа; 31) ка.
Усправно: 1) пат; 2) оке; 3) фока; 4) „Трубадур“; 5) потоп; 6) ажија; 7) дел; 9) Ема; 11) опера; 15) оперетор; 16) белан; 18) Риман; 19) имеле; 20) Ман; 22) ари; 24) пила; 28) бук; 29) Ика.

ЊЕГОВ СИСТЕМ

— Влајо, да ли си свршио своја три задатка из математике? — упита га ујак Паја.
— Сада баш радим по-следњи.

— Већ! Онда ми покажи прва два.
— Њих ћу да израдим када довршим овај по-следњи.

САМО ЈЕДАНПУТ

Хорације је отишао на приморје и хоће да узме у закуп једну вилу:
— Кажите ми, колико вас, да ли се људи овде често даве?
— Не, — одговори му један грађанин, — сваки се дави само једанпут.

ПИТАЊА ОРИГОРИ

Шта је фолис?
Шта су скокунци?
Који је највећи водопад на Крци?
Ко је био Меркуријал?

ОДГОВОР:

ФОЛИС је византиски бакарни новац. Та реч је означавала и кесу ситног новца који се није бројао, него мерно на

кантар. Кеса је била не-китут запечатена, што је служило као јемство за исправну тежину.

СКОКУНИ су ситни инсекти без крила. На крају трбуха имају рачваст наставак помоћу кога се што скачу. Живе на влажним местима и крај вода, а сродни облици у области вечитог снега.

СКРАДИНСКИ БУК је највећи, најлепши и последњи водопад на реци Крки, притоци Јадранског Мора. Висок је око 48 метара.

МЕРКУРИЈАЛ ЈЕРОНИМ (1530—1606) је писац дела на латинском језику: „О вишњастичкој вештини“. У њему су описане веште и развитак телесног васпитања. Ово дело служило је у своје време као извор за медицинску и проучавање вишњастике.

БАШЧЕДНИК

